

**KÜRE DAĞLARI MİLLİ PARKININ KASTAMONU BÖLÜMÜNDEKİ
KARAKTERİSTİK ORMAN KURULUŞLARININ BELİRLENMESİ**

Sedat Özcan ÖZDEMİR

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ORMAN MÜHENDİSLİĞİ**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Aralık 2005

ANKARA

Sedat Özcan ÖZDEMİR tarafından hazırlanan KÜRE DAĞLARI MİLLİ PARKININ KASTAMONU BÖLÜMÜNDEKİ KARAKTERİSTİK ORMAN KURULUŞLARININ BELİRLENMESİ isimli bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. Ahmet SIVACIOĞLU
Tez Yöneticisi

Bu çalışma, jürimiz tarafından Orman Mühendisliği Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: :

Üye :

Üye :

Bu tez, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygundur.

KÜRE DAĞLARI MİLLİ PARKININ KASTAMONU BÖLÜMÜNDEKİ KARAKTERİSTİK ORMAN KURULUŞLARININ BELİRLENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Sedat Özcan ÖZDEMİR

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Aralık 2005

ÖZET

Bu çalışmada Küre Dağları Milli Parkının Kastamonu bölümünde bulunan karakteristik orman kuruluşlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla öncelikle yürürlükteki amenajman planı verileri incelenmiş ve bu veriler elde edildikten sonra arazi incelemeleri ile gerekli tespitler yapılmıştır.

Milli Park alanının özellikle mutlak koruma zonunda yaşlı, türce zengin karışık meşcereler ve karstik alanlar tipiktir. Alanın büyük kesiminde orman işletmeciliği uzun yıllardır yapıldığından orman yapısı bozulmuştur. Sadece karstik yapı nedeniyle ulaşılamayan alanlarda kıymetli orman kuruluşları bulunmaktadır. Kıymetli orman kuruluşlarının ve tür zenginliğinin korunması amacıyla milli park alanında özel koruma stratejisinin uygulanmasına gerek bulunmaktadır.

**Bilim Kodu : 502.01.02
Anahtar Kelimeler : Küre Dağları Milli Parkı, Orman Kuruluşu
Sayfa Adeti : 54
Tez Yöneticisi : Yrd. Doç. Dr. Ahmet SIVACIOĞLU**

**DETERMINATION OF THE CHARACTERISTICS STAND STRUCTURES
IN THE KASTAMONU DIVISION OF THE KÜRE MOUNTAINS
NATIONAL PARK**

(M.Sc. Thesis)

Sedat Özcan ÖZDEMİR

**GAZI UNIVERSITY
INSTITUTE OF SCIENCE AND TECNOLOGY**

December 2005

ABSTRACT

In this study, determination of the characteristics forest structure in the Kastamonu part of Küre Mountain National Park. Thus, firstly actual management plans were examined and needed data were obtained in the area.

Rich in species, mixed and old stands and karstic lands are typical especially in absolute protected zone of national park area. Because of the fact that forest administration have been carried out for long years , the structure of forest has been degraded. With the aim of protecting precious forest organizations and richness of species, it is necessary to practice special protecting strategy in the national park area.

**Science Code : 502.01.02
Key words : Küre Mountains National Park, Stand Structure
Page number : 54
Thesis adviser : Asist. Prof. Ahmet SIVACIOĞLU**

TEŞEKKÜR

Öncelikle, bu çalışmanın yapılmasına vesile olan ve çalışmalarım boyunca her konuda büyük desteğini gördüğüm, Değerli Hocam ve Danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Ahmet SIVACIOĞLU'na sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Araştırmalarım sırasında yardımlarını esirgemeyen ve tecrübelerinden faydalandığım Değerli Hocalarım Sayın Prof. Dr. Hasan VURDU, Sayın Doç. Dr. Erol KIRDAR, Sayın Yrd. Doç. Dr. Sezgin AYAN ile Kastamonu Köy Kalkınma ve Diğer Tarımsal Amaçlı Kooperatifler Birliği Başkanı Sayın Erol AKAR'a çalışmam süresince verdikleri destekten dolayı teşekkür ederim.

Ayrıca, bu çalışmada desteğini esirgemeyen eşim Dt. N. Esra ÇAVDAR ÖZDEMİR'e teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	viii
RESİMLERİN LİSTESİ.....	ix
SİMGELER ve KISALTMALAR.....	x
1. GİRİŞ	1
2. LİTERATÜR ÖZETİ.....	4
2.1. Korunan Alan Kavramı.....	4
2.2. Korunan Alanların Ülkemizdeki Tarihi Gelişimi.....	5
2.3. Korunan Alanlarda Yasal Çerçeve ve Milli Park Kriterleri.....	7
2.4. Doğa Korumanın Amacı.....	10
3. MATERYAL VE METOT	12
3.1. Materyal.....	12
3.1.1. Genel coğrafik durum	12
3.1.2. Jeolojik ve topoğrafik özellikler	12
3.1.3. Toprak özellikleri.....	15
3.1. 4. Jeomorfolojik özellikler.....	15
3.1.5. İklim.....	17
3.2. Metot.....	18
4. BULGULAR	20
4.1. Araştırma Alanındaki Flora ve Orman Formları.....	20

	Sayfa
4.1.1. Kayın (<i>Fagus orientalis</i> . Lipsky.) ormanları.....	25
4.1.2. Kestane (<i>Castanea sativa</i> . Mill) ormanları	27
4.1.3. Gürgen (<i>Carpinus orientalis</i> .L. ve <i>C. Betulus</i> L.) ormanları.....	28
4.1.4. Gökmar (<i>Abies bornmülleriana</i> . Mattf.) ormanları.....	29
4.1.5. Sarıçam (<i>Pinus silvestris</i> L) ve Karaçam (<i>Pinus nigra</i> Arnold subsp. <i>pallasiana</i>) ormanları	31
4.1.6. Meşe (<i>Quercus</i> ssp. L.) ormanları	32
4.1.7. Maki (Pseudomaki) vejetasyonu ve elemanları.....	34
4.2. Milli Park Ormanlarının Orman Formu, Gelişim Çağı ve Kapalılık açısından Değerlendirilmesi.....	37
4.2.1. Milli Parktaki orman formları.....	37
4.2.2. Milli Parktaki ormanlarının kuruluş ve gelişme çağları.....	41
4.2.3. Milli Park ormanlarının kapalılık durumu.....	43
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	48
KAYNAKLAR.....	51
ÖZGEÇMİŞ.....	54

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Sayfa

Şekil 4.1. Pınarbaşı; Sorkun, Sarnıç, Kurtgirmez, Azdavay; Kirazdağı, Cide; Cide, Güren, Dağlı, Şehdağ, Kızılcasu Orman İşletme Şefliği orman formları.....	37
Şekil 4.2. Pınarbaşı; Sorkun, Sarnıç, Kurtgirmez, Azdavay; Kirazdağı, Cide; Cide, Güren, Dağlı, Şehdağ, Kızılcasu Orman İşletme Şefliği ormanlarının kuruluşları ve gelişme çağları	41
Şekil 4.3. Pınarbaşı; Sorkun, Sarnıç, Kurtgirmez, Azdavay; Kirazdağı, Cide; Cide, Güren, Dağlı, Şehdağ, Kızılcasu Orman İşletme Şefliği ormanlarının kapalılığa göre dağılımı.....	44

RESİMLERİN LİSTESİ

	Sayfa
Resim 3.1. Ilgarini Mağarası.....	16
Resim 4.1. Valla Kanyonu.....	21
Resim 4.2. Karışık orman formu.....	22
Resim 4.3. Menfi etki görmüş orman alanı.....	23
Resim 4.4. Yerleşim alanlarındaki parçalı orman yapısı.....	24
Resim 4.5. Milli Park alanındaki kayının hakim olduğu orman kuruluşu.....	26
Resim 4.6. Türce zengin, kayının hakim olduğu ormanın yapısı.....	27
Resim 4.7. Saf gürgen meşceresi.....	29
Resim 4.8. Cide Kızılcasu Bölgesinde saf göknar meşceresi.....	30
Resim 4.9. Sarıçam serpili karaçam meşceresi.....	32
Resim 4.10. Şenpazar-Ihlamur Dağı muntikasında anıt ağaç vasfındaki meşe ağaçları.....	33
Resim 4.11. Şenpazar-Ihlamur Dağı muntikasında anıt ağaç vasfındaki meşe ağaçları	34
Resim 4.12. Şenpazar-Ihlamur Dağı muntikasında anıt ağaç vasfında akçaağaç.....	35

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış bazı simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler	Açıklama
°C	Santigrad derece
cm	Santimetre
m	Metre
mm	Milimetre
m ²	Metrekare
m ³	Metreküp
ha	Hektar
Kn	Kayın
Çk	Karaçam
Çs	Sarıçam
M	Meşe
L	Ladin
Ks	Kestane
Gr	Gürgen
Kısaltmalar	Açıklama
OGM	Orman Genel Müdürlüğü
IUCN	Dünya Koruma Örgütü

1. GİRİŞ

Artan nüfus ve bu nüfusun refahına hizmete yönelik olarak hızla artan sanayileşme doğal kaynakların azalmasına neden olmaktadır. Ormanlar, bu doğal kaynakların en önemlisi olup, bu süreçten büyük oranda olumsuz etkilenmektedir. Bu nedenle, son yıllarda çevre ve doğal kaynakların korunması amacıyla örgütlenmeler önem kazanmıştır.

Yenilenebilir doğal kaynaklar olan orman, son yıllarda dünyada meydana gelen biyolojik, ekonomik, iklimik değişimlerden de büyük oranda etkilenmektedir. Ormanlar biyolojik çeşitlilik, su ve toprak koruma, karbon depolama, rekreasyon alanı sağlama, gen kaynağı olması gibi bir çok çevresel işlevi yerine getirmektedir. Günümüzde orman kaynakları artık sadece odun deposu olarak görülmemekte, birçok fonksiyonları yerine getiren doğal bir kaynak olarak çok yönlü değerlendirilmektedir. Ayrıca, giderek artan çevre problemleri paralelinde ormanlardan odun üretimi dışında beklenen diğer faydaları daha da bir önem kazanmaktadır (1, 2).

Yurdumuz ormanlarının büyük bir bölümü, özellikle yaşlı ormanlar, doğa ormanı karakteri göstermekte bir çok yerde bakir orman kalıntılarına rastlanmaktadır. Bu günkü ormancılık uygulamalarına temel olacak; hem de gelecekte, karışık doğa ormanlarımızın süreliliğini sağlamaya ışık tutacağından, özelliklerinin saptanması çalışmalarına önem verilmesi gerekmektedir (3).

Orman kaynakları gün geçtikçe tahrip edilerek alan olarak daralmaktadır. Nüfus artışı dünya ormanlarının % 47'sini oluşturan Yağmur ormanlarında yeni şehirler ve tarım alanları oluşturulması amacıyla aşırı bir tahribat olarak ortaya çıkmaktadır. 1990'lı yıllarda doğal ormanlarda alan azalması yılda 16,1 milyon ha olmuştur. Bu alanın 15,2 milyon ha'ı yağmur ormanlarındadır. Küresel ölçekte orman alanlarındaki yıllık değişim 9,4 milyon ha'dır. Bu alan dünya orman alanının % 2'sine karşılık gelmektedir. Bütün bu rakamlar dünya orman varlığının nasıl bir tehlike altında olduğunu ve özellikle yağmur ormanlarındaki tahribatın büyüklüğünü

ortaya koymaktadır (4). Bu nedenle, dünyamızda ekosistemin korunması birincil öncelik arz etmektedir. İnsanlığın ortak mirası olan bazı alanların korunması da yine insanlığın ortak buluşma noktası olarak görülmektedir.

Sahip olduğu kaynak değerleri ile toplumların miras alanı sayılabilecek doğal kaynakları, bu gün olduğu kadar, gelecek kuşakların da yararlanmasına sunmak, iyileştirmek, korumak ve dengeli bir biçimde kullanmak, insanın sorumluluğu altındadır. Bu sorumluluk bilinci ile kendi doğal ve sosyo-ekonomik koşullarına bağlı olarak, doğal kaynaklardan en uygun nasıl yararlanabilecekleri konusunda arayışa giren ülkeler, bu tutumlarını günümüzde de sürdürmektedir (5).

Koruma öncelikli kullanımın öngörüldüğü çeşitli yönetim statüleri altında toplanan “Korunan alanlar” öncelikle biyolojik çeşitliliğin, doğal ve kültürel kaynakların sürdürülebilir korunmasını sağlamak amacıyla ayrılan yasalar ve diğer etkili araçlarla yönetilen kara ve deniz parçaları şeklinde tanımlanmaktadır (6).

Bu Alan Sınıflandırması;

1.Sıkı (Tam) koruma

1.1. Tam Doğal Rezerv (Katı Doğa Koruma Alanları)

1.2. Kırsal (El Değmemiş-Bakir) Alan

2. Ekosistem Koruma ve Rekreasyon (Milli Park)

3. Doğal Özelliklerin Korunması (Doğa Anıtı - Tabiat Anıtı)

4. Aktif Yönetim Yoluyla Koruma (Habitat - Tür koruma sahası)

5. Peyzaj / Deniz Peyzajı Koruma Rekreasyon (Peyzaj - Deniz Koruma)

6. Doğal Ekosistemlerin Sürdürülebilir Kullanımı (İşletilen Kaynaklar için

Koruma Alanı) şeklinde yapılmaktadır.

Dünya koruma örgütü (IUCN) verilerine göre dünya yüzeyinin % 5’inden fazlası korunan alan olarak ayrılmış olup, koruma konusunda hassas ülkelerde bu oran % 10’lara çıkmaktadır. Korunan alan sınıflamasının % 61’ini milli parklar oluşturmaktadır. Korunan alanlardan milli parklar doğaya hayranlıktan ortaya çıkmıştır. İlk milli park olan Yellowstone Milli parkı’nın o zamanki amacı şimdiki ve

gelecekteki kuşaklar için doğal kaynaklardan yararlanmayı sınırlandırarak büyük alanlı doğal peyzajı korumak olarak belirlenmiştir (7).

Milli parklar, doğa koruma alanları, doğal abide alanları, tabiat parkları, habitat – tür yönetim ve işletme alanları, gen yönetim zonları, gen koruma ormanları, özel çevre koruma alanları v.b. başlıca in-situ alanlarıdır. Biyo-çeşitlilik koruma amaçları için ayrılan bu tip alanların ülke büyüklüğünün en az % 5 kadar olması önerilmektedir. Türkiye’de ise bu amaçla ayrılan alanların toplamını ülke yüzölçümünün sadece % 1’i civarındadır. Türkiye’nin yerküre üzerindeki coğrafi konumu, biyografik tarihi, ekosistem ve tür çeşitliliği dikkate alınınca, biyo-çeşitlilik amaçları için ayrılması gereken alanların artırılması ve bu miktarın ülke yüz ölçümünün % 5 kadar olması gerekmektedir (7).

Bu çalışmanın amacı, Küre Dağları Milli Parkının Kastamonu bölümündeki karakteristik orman kuruluşlarının belirlenmesi. Bu araştırma ya konu olan Bartın-Kastamonu Küre Dağları Milli Parkı Türkiye’nin 33. ulusal parkı olarak 07.07.2000 tarihinde ilan edilmiştir. Milli parkın planlama alanı 114 000 ha’dır. Bu alanın 37 000 ha’ı milli park olarak ayrılmıştır. Milli park Batı Karadeniz bölgesinde Küre Dağları üzerinde yer almaktadır (8). Milli parkı çevreleyen tampon zon taşıdığı kaynak değerleri itibarı ile milli park kriterlerine uygun olmakla birlikte bu zon da çok sayıda yerleşim alanı olması ve yerleşim alanlarında mülkiyet probleminin çözülmemiş olmasında dolayı milli park sınırları içerisine dahil edilmemiştir. Bu bakımdan tampon zon, milli parkın korunması ve etkin yönetilmesi için yönetim birimleri oluşturulmamıştır (9). Tamamen plato karakterindeki milli park doğu-batı doğrultusunda uzanmakta olup, yakın çevresi için fiziksel ve sosyal anlamda bir eşik niteliğindedir. Planlama alanında temelde iki kaynak değeri vardır. Bunlardan ulusal ve uluslar arası düzeyde öneme sahip yaşlı ve bakir orman, karstik alan ve yaban hayatından oluşan milli park, diğeri ise ulusal düzeyde önemli geleneksel yaşam biçimi ve özgün mimari yapıdan meydana gelen ve milli parkı çevreleyen tampon zondur. Bu iki kaynak değeri birbirini tamamlayan organik bir yapı oluştururlar (10).

2. LİTERATÜR ÖZETİ

2.1. Korunan Alan Kavramı

Doğa, insan etkisinin dışında kendi kendini sürekli olarak yeniden yaratan ve değiştiren güç, canlı ve cansız maddelerden oluşan, doğal güzelliklerini koruyan genellikle kent dışı kesim şeklinde tanımlanabilir (11). Başka bir tanımda, doğal alanlar; genellikle insan elinin değmediği alanlar anlamına gelmekte ise de, günümüzde bu durumda olan alanların sayısı ve büyüklükleri çok azalmıştır. Bu nedenle, insan etkisinin çok az olduğu alanları da doğal alan kapsamına almak daha gerçekçi bir yaklaşım olacaktır. Bunun dışında, kültürel ve tarihsel obje ve alanların da doğal değerlerle birlikte korunması zorunlu olmaktadır. Tüm bu nedenlerle, günümüzde genel bir ad olarak, “korunan alanlar” ya da “koruma altındaki alanlar” deyimini kullanılmaktadır (12).

Modern koruma kavramı, kaynak kullanımının bilinçli ve planlı bir biçimde korunması ve kullanılmasının bir bileşeni olarak ya da kısaca doğal kaynakların akıllıca kullanımı olarak düşünülebilir. Kaynakların sürdürülebilir kullanımı ise, bir ölçüde halkın istek ve düşüncelerin yansıtıcı olma durumunda olan yasal ve yönetsel faaliyetlerin sürekli olarak gözden geçirilmesine, bu doğal ve kültürel kaynaklar hakkında bilgilendirici çalışmaların varlığına ve ilgili kurumlar arası sıkı işbirliği ve yardımlaşmaya bağlıdır (12).

Doğa koruma, insan ruhundaki bu koruma duygusunun bilinçlenmiş bir düşüncesi olarak ortaya çıkmıştır (12). Dünya üzerindeki toplam korunan alan yüzeyinin A.B.D., Kanada, veya Çin kara parçalarından daha büyük alana ulaştığı söylenebilir. Evrensel boyutlarda incelendiğinde yerkürede toplumların doğayı koruma ve kullanma alanında gösterdiği gelişmenin en büyük meyvesi uluslar arası düzeyde benimsenmiş olan “korunan alan” kavramı ile oluşturulan “korunan alan sistemleri” oluşmuştur. Günümüzde tartışılmayacak bir gerçek gelişmişlik düzeyleri, kültürleri, dinleri, siyasi tercihleri, vb. ne olursa olsun dünya ülkelerinin ve toplumların kolayca

anlaşabildikleri, görüş birliğine varabildikleri konuların başında doğanın korunması gelmektedir (13).

2.2. Korunan Alanların Ülkemizdeki Tarihi Gelişimi

Ülkemizde ormanların korunması anlayışı Cumhuriyet döneminde önem kazanmıştır. Osmanlı İmparatorluğu döneminden gelen ormanlardan serbestçe yararlanma anlayışı ormanlar üzerinde aşırı ve kontrolsüz yararlanma sonucunu getirmiş, bunun sonucunda da orman varlığı aşırı zarar görmüştür. 1937 yılında 3116 sayılı kanun ormanların ve doğanın korunması konusunda yürürlüğe giren ilk yasadır. 1945 yılında yürürlüğe giren 4785 sayılı kanun ve 1956 yılında kabul edilen 6831 sayılı Orman Kanunu bu anlayışın devamını oluşturmuştur. 6831 sayılı orman kanunu ile Milli parkların oluşturulmasına yönelik ilk adımlar atılmış ve bu aynı zamanda korunan alan anlayışına da temel oluşturmuştur. Teknolojideki hızlı ilerlemenin ardından doğada da olumsuz yönde belirgin hızlı bir değişim olmuştur. Doğada bulunan biyolojik çeşitlilik doğal tehlikelere karşı ekosistemin stabilitesini güvence altına aldığından günümüzde yaşam alanlarının içindeki canlı çeşitliliğinin bir bütün olarak korunması daha fazla önem kazanmaya başlamıştır. Bu nedenle insanoğlu yaşamın temellerini koruyucu önlemleri almak veya söz konusu tehlikeleri ortadan kaldıracak şekilde bütün olanaklarını kullanmak zorundadır. Bu düşünce ile Türkiye’de doğadaki çeşitliliğin korunması için 1992 yılında Rio’da “Biyolojik Çeşitlilik Anlaşması”na imza atmıştır. Ancak Türkiye’de bazı girişimlere ve projelere rağmen, doğadaki türlerin korunması konusunda gerçek anlamda etkili olunamamıştır(14).

Milli parkçılık ve korunan alanları konusunda Türkiye uygulama yönünden de oldukça gecikmiş, ilk uygulama 1958 yılında Yozgat Çamlığı Milli Parkı ile hayata geçirilmiştir. Ulusal parklara eşdeğer korunan alanların kurulmasında da gecikme yaşanmış, ilk doğa parkı 1988 yılında kurulabilmiştir (14).

1983 yılında yürürlüğe giren 2873 sayılı milli parklar kanunu çıkarılmış korunan alan statüleri ortaya konulmuş ve bunların yasal tanımlamaları yapılmıştır.

Bunlar;

- Milli Park
- Tabiat Parkı
- Tabiatı Koruma Alanı
- Tabiat Anıtı
- Özel Çevre Koruma Bölgeleri
- Diğer koruma alanları (muhafaza ormanları, yaban hayatı koruma sahaları, doğal sit alanları, sulak alanlar, tohum ve gen kaynağı koruma ormanları ile biyogenetik ve biyosfer rezervleri) olarak sınıflandırılmışlardır.

Milli parkın yasal tanımı ise, ilk kez 1983 yılında yürürlüğe giren 2873 sayılı milli parklar kanunu ile yapılmıştır. Bu kanunun amacı; Ülkemizdeki milli ve milletler arası düzeyde değerlere sahip milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarının seçilip belirlenmesine, özellik ve karakterlerinin bozulmadan korunmasına, geliştirilmesine, yönetilmesine ilişkin esasları düzenlemektir (Madde 1). Ayrıca, 1982 anayasasının 63. maddesi ile koruma alanları güvence altına alınmıştır (7).

Ülkemizde doğa koruma alanlarının gereken önemde ele alındığı ve bu konudaki uygulamaların istenen düzeyde olduğu söylenemez. Türkiye’de doğa koruma alanı kategorileri tanımları ve bunların belirlenmesindeki kıstaslar uluslararası kıstaslardan farklılık göstermektedir. Bu nedenle 2873 sayılı Milli Parklar kanunu ve Yönetmeliği uluslar arası doğa koruma alanları ve kıstaslarına göre yeniden gözden geçirilmelidir. Başta Avrupa ülkeleri olmak üzere farklı ülkelerdeki bu konudaki düzenlemeler dikkate alınarak ülkemizin koşullarına uyumu sağlanmalıdır.

Ülkemizde milli park statüsüne uymayan veya başka statüde olması gereken alanlar bulunmakta olup, bizdeki anlayış genellikle kamuoyunda popüler olan alanların özellikle yapılaşma baskısından korunmasıdır. Milli park olarak ilan edilmiş olan bütün alanların uluslararası hatta mevcut yasa ve yönetmeliklerdeki normlara uygunluk göstermemektedir (15).

Ülkemizde bilimsel ve estetik bakımdan ulusal ve uluslararası ender bulunan doğal ve kültürel kaynak değerlerine sahip alanlar bulunmaktadır. Bunlar, bitki örtüsü ve yaban hayatı zenginliğine sahip, halkın dinlenme ve eğlenme ihtiyacı için uygun, bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan, tehlikeye uğrayan veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler ile doğal olayların meydana getirdiği seçkin örnekler içeren tabiat parçalarıdır. Bunlar özelliklerine göre 2873 sayılı Milli Parklar kanunu çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığınca milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı ve tabiat anıtı olarak ayrılmaktadır.

Bütün bu olumsuzlukların yanında; ülkemizde özellikle son yıllarda artan şehirleşme nüfusuna paralel olarak çevre sorunlarına bakış ve çevre bilincinde önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Köylerde yaşayan nüfusun şehirlere ve sanayi bölgelerine kayışı sonucunda ormanlar üzerindeki insan ve hayvan baskısı önemli oranda azalmış orman varlığı ve kalitesinde artışlar meydana gelmiştir. 2002 yılında yapılan yeni envanter çalışmalarında daha önce, 20,2 milyon ha. olan orman alanlarının 21,1 milyon ha'a çıkmış olması da bunun kanıtıdır. Aynı zamanda ormanlarımızdaki servet 250 milyon m³ artmış yıllık artımda da 4,5 milyon m³ artış meydana gelmiştir. Bu rakamlarda ormanlarımızın hem nicelik hem de nitelik yönünden iyiye doğru gittiğini ifade etmektedir. Orman Genel Müdürlüğünün ormanların korunması ile alakalı istatistik verilerine baktığımızda da orman suçlarında % 50'ye varan bir azalmanın olduğu görülmektedir. Orman yangınlarında da beliren bir azalma söz konusudur (16). Bütün bunlar ormanlar üzerindeki insan baskılarının azalmış olduğu ve çevre bilincinin artmış olduğunun göstergesidir.

2.3. Korunan Alanlar da Yasal Çerçeve ve Milli Park Kriterleri

Korunan alanlar konusunda yasal çerçeve oturtulmaya çalışılmış ve belirli kurallar getirilmiştir. Bunlardan bazıları; milli parklar kanununun 14. maddesi ile bu kanun kapsamına giren yerlerde bazı faaliyetler yasaklanmıştır.

- Tabii ve ekolojik denge ve tabii ekosistem bozulamaz.
- Yaban hayatı tahrip edilemez

- Bu sahaların özelliklerinin kaybolmasına veya değiştirilmesine sebep olan veya olabilecek her türlü müdahaleler ile toprak, su ve hava kirlenmesi ve benzeri çevre sorunları yaratacak iş ve işlemler yapılamaz
- Tabii dengeyi bozacak her türlü orman ürünleri üretimi, avlanma ve otlatma yapılamaz.
- Onaylanmış planlarda belirtilen yapı ile tesisler ve Genel Kurmay Başkanlığı'nca gereksinim duyulacak savunma sistemi için gerekli tesisler dışında kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir zorunluluk bulunmadıkça her ne şekilde olursa olsun hiçbir yapı ve tesis kurulamaz ve işletilemez veya bu alanlarda var olan yerleşim alanları dışında iskân yapılamaz.

Milli parklar yönetmeliğine göre de;

- Kanunun (2873 sayılı Milli Parklar kanunu) 14. maddesi ile yasaklanan faaliyetler yapılamaz.
- Kaynak değerleri ile koruma ve kullanma esaslarının belirlenmesinde ilmi ve teknik araştırmalara en geniş ölçüde yer verilir.
- Kaynakların tabii karakterlerinin mutlak korunması ve devamlılığı sağlanır.
- Tabii kaynakların işletilmesi yasaktır.
- Tabii denge ve manzara bütünlüğünü bozacak ve tabii çevrenin bakir karakteri ile bağdaşmayacak hiçbir faaliyete izin verilemez.
- Bu yerler sadece koruma, yönetim, araştırma, ziyaretçi, tanıtım, tesis ve hizmetleri ile donatılır; bu tesisler kaynak amenajmanı ve restorasyon esasları planlarında belirtilir.
- Kullanma ve yararlanma şartları ve düzeyi idarece belirlenir ve taşıma kapasitesinin dışına çıkılmaz.
- Tabii ve kültürel kaynaklara, kaynak değerlerini bozmayacak, ancak tamamlayıcı ve restorasyon amaçlı işlemlerde bulunulabilir.
- Tabiatı mutlak koruma zonun da, tabii kaynaklar insan etkisi olmaksızın tabii haline bırakılır.

- Devlet mülkiyeti ve yönetimi ile kaynak, manzara, mülkiyet ve yönetim bütünlüğü esastır. Ancak, milli parklarda devlet mülkiyeti aranmayabilir.
- Kamulaştırma ve tahsisler kanununun 5. ve 6. maddelerine göre yapılır.
- Planların gerektirdiği her türlü yapı, tesis, hizmet ve faaliyetlerin yapılması yönetilmesi ve işletilmesi kanunun 12. maddesine göre düzenlenir.

Türkiye doğal güzelliklerinin yanı sıra bitki ve hayvan türlerinin çeşitliliği bakımından da kuzey yarımkürede başka hiçbir ülke ile kıyaslanamayacak zenginliğe sahiptir. Türkiye coğrafi yapısının farklılığı ile gen merkezlerinin kesiştiği noktada yer almaktadır. Bu nedenle de Türkiye yeryüzünün en önemli gen merkezlerinden biridir ve kültürü yapılan bitki türlerinin önemli bir kısmının da anavatanı durumundadır. Türkiye aynı zaman da doğa koruma konusunda birçok uluslararası sözleşmeye ve antlaşmaya da taraftır. Sınırları içerisindeki doğal yaşamı ve bu yaşam alanlarını korumayı ve akılcı kullanmayı uluslararası düzeyde taahhüt etmiştir. Bu sözleşmelerden kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilebilmesi için uluslararası sözleşmelerin ulusal mevzuata uyumlu hale getirilmeleri gerekmektedir. Doğal kaynak değerlerinin ve buna bağlı olarak sahip olunan ekolojik ve biyolojik zenginliğin ve çeşitliliğin korunması amacıyla doğa koruma alanlarının envanterlerinin çıkarılması, bu alanların korunması için gerekli çalışmaların yürütülmesi ve izleme mekanizmalarının oluşturulması gerekmektedir.

Bugün geldiğimiz noktada ormanlık alanların planlanmasında ve işletilmesinde artık fonksiyonel planlama anlayışına geçilmekte ve ormanların işletilmesi bu çerçevede gerçekleştirilmektedir. Dünyada gelişen koruma anlayışı ülkemizde de karşılık bulmaktadır. Türkiye çevrenin ve ekosistemin korunmasına dönük antlaşmalara imza atmış ve yasal çerçevesini oluşturma çabası içerisinde. 2004 yılında oluşturulan iki adet milli park bu yaklaşımın sonucudur. Orman işletmeciliğinde odun hammaddesine dönük yaklaşımların sorgulanması ve ormanların fonksiyonel bir anlayışla planlama ve işletilmeye çalışılması gelecek için umut verici yaklaşımlardır. Orman Genel Müdürlüğünce artık doğal denge için bırakılacak ağaçlar konusunda tamim yayınlanmakta ve bir kısım ölü ağaçların doğaya bırakılması emirlenmektedir (17).

11.08.1983 Tarih ve 18132 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nda;

Milli park “Bilimsel ve estetik bakımından, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları” olarak tanımlanmıştır.

Aynı kanuna göre Milli Park Kriterleri:

- Tabiat ve kültürel kaynak değeri ile rekreasyonel potansiyeli, milli ve milletlerarası seviyede özellik ve önem taşımaktadır.
- Kaynak değerleri, gelecek nesillerin miras olarak devralacakları ve sahip olmaktan gurur duyacakları seviyede önemli olmalıdır.
- Kaynak değerleri tahrip olmamış veya teknik ve idari müdahalelerle ıslah edilebilir olmalıdır.
- Saha büyüklüğü, kaynak değerleri kesafeti yönünden, özel haller ve adalar dışında en az 1 000 hektar olmalı ve bu alan bütünüyle koruma ağırlıklı zonlardan meydana gelmelidir. İdari ve turistik amaçlı geliştirme alanları bu asgari saha büyüklüğünün dışındadır şeklinde ifade edilmektedir (16, 18). Bu ilkelere göre yapılan değerlendirmeleri sonucunda günümüze kadar 35 adet (686 631 ha) Milli park tescil edilmiş durumdadır (19).

2.4. Doğa Korumanın Amacı

Doğa korumada ana amaç, yaşam toplumu olarak ormanın süreçleriyle birlikte korunmasıdır. Bunun için yeterli büyüklükteki alan içindeki bütün doğal canlı toplumlarının korunması önemlidir. Birçok doğa korumacıya göre doğa koruma açısından ormanın parçalara ayrılması; gereksiz şeritlerle, yollarla teşvik edilmemeli ve mümkün olduğunca büyük orman alanları korunmaya çalışılmalıdır. Ormandan en azından doğaya yakınlığın güvence altına alınması en yüksek öncelikli doğa koruma amacı olarak sayılabilir (7).

Süreklilik prensibine uygun doğaya yakın ormancılık için silvikültürel ilkeler genel hatları ile şöyle sıralanmaktadır.

- Sürekli servet,
- Tabakalı meşçere kuruluşu,
- Heterojen gelişim koşulları,
- Uzun gençleşme süresi ve fazla sayıda tohum ağacı,
- Gençlikte süreklilik,
- Genetik çeşitlilikteki kayıpların azalması,
- Bütün meşçere gelişim çağlarındaki farklılaşmaların korunması,

Geleceğe uyum sağlamış, doğaya uygun ormancılık uygulamalarında;

- Biyolojik çeşitliliğin korunması,
- Süreklilik prensibi,
- Özenli orman bakımı ve silvikültürel planlama,
- Doğa koruma
- Orman işletmeciliğinde ekonomi ve ekolojinin uyumu büyük önem taşımaktadır (7).

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Materyal

3.1.1 Genel coğrafik durum

Küre Dağları Milli Parkı Karadeniz bölgesinin Batı Karadeniz Bölümünde Küre Dağları üzerinde yer almaktadır. Karadeniz kıyılarına genelde paralellik gösteren ve doğu-batı istikametinde uzanan bu dağ oluşumuna paralel olarak uzanan ve büyük vadilerle birbirinden ayrılan; kuzeyden- güneye doğru Ilgaz Dağları-Çataldağlar gibi diğer sıra dağlarla sıralanmaktadır. Küre dağları üzerinde yer alan milli park alanı bir plato görünümündedir. Yakın çevresi için bir kıran (eşik) oluşturmaktadır. Serin-nemli, soğuk-nemli iklim özelliği ile yerleşime imkân tanımamaktadır. Bu alanın rakımı düşük olan yakın çevresinde sosyal yaşama rastlanılır. Planlama alanı 114 000 ha'dır. Bu alanın 37 000 ha'ı ise milli park alanı olarak ayrılmıştır (8). Milli park alanı Kastamonu-Bartın il sınırları içinde kalmaktadır. Dünyanın, Doğayı Koruma Vakfı tarafından (WWF) ele alınan korunması ve yaşatılması gereken kendi kategorisinde önemli, bulunduğu iklim kuşağı içinde de tek örnek olarak kendini koruyabilen (13 milyon yıl) tek tropik iklim temsilcisidir (20).

3.1.2. Jeolojik ve topoğrafik özellikler

Milli park ve yakın çevresi, Batı Karadeniz Karst kuşağı içerisinde yer almaktadır. Karstik kuşak mezozoik dönemin üst jura (malm)-Kretase yaşlı sığ denizel transgrasyonu sonucu çökelen karbonatlı serilerde (İnatlı formasyonu) gelişmiştir. Bu serilerin kalınlığı 1 000 m civarındadır. Karstik kuşak üzerinde alt-orta miyosenden başlayan jeomorfolojik süreçlere bağlı olarak İnatlı (Kestane Dağı) kireç taşlarının, Karstik şekiller üzerinde çok önemli denetimi görülmektedir. Bu seriler yörede en yüksek kireç taşı doruklarını (Karakuz dağı 1 282 m, Armutçalı 1 443 m) veya plato yüzeylerini oluşturmaktadır. Örneğin; Hacet Kayaları, Ilgarini, Kuzluk, Kez Boğazı (1 000-1 200 m)dır. Yöredeki temel jeolojik formasyonlar

birçok araştırmacı tarafından etüt edilmiş olup, özellikle MTA ve TPAO kurumlarının yaptığı çalışmalara göre (21); Küre Dağları ve yakın çevresi Prekambriyenden başlayarak Paleozoik, Mezozoik ve Senozoik yaşlı birimlerden oluşmaktadır (20).

Hamitli Riyodasiti Prekambriyen (600 milyon yıl önce) öncesi temel kayaçları oluşturan en eski serilerdir. Bölgedeki metomorfik kayaçlarla ilişkindir. Bunların üzerine batıda yaygın olarak gözlenen Üst Karbonifer yaşlı Zonguldak formasyonları gelmektedir.

Çakraz Formasyonu (Permien-Triyas) Bölgede gözlenen diğer birim, Permien-Triyas yaşlı (350–180 milyon yıl önce) Çakraz formasyonudur. Azdavay-Söğütözü-Cide güneyi ile Karafasıl-Maksut kuzeyinde yüzeylenmektedirler. Bu formasyon yüzeyleri; kuruma çatlaklı ve yağmur izleri taşımaktadır. Kalınlıkları 2000 m'ye kadar ulaşır. Altındaki Zonguldak formasyonu ile açısal uyumsuzdur. Çakraz formasyonunun üstüne açısal uyumsuz olarak Üst Liyas-Dogger yaşlı Himmetpaşa formasyonu oturur (Permien-Triyas 180 milyon yıl önce) (20).

Himmetpaşa Formasyonu (Liyas-Dogger) Cide güneyinde Aydos fayının hemen kuzeyinde, yüzeylenen birim ilk olarak tarafından adlandırılmıştır. Valla vadisinin kuzeyinde küçük alanlar şeklinde yüzeylenmektedir. Açık kahverengi, orta-ince tabakalı kumtaşı- mil taşı, koyu gri şeil, silt taşı açık mor renkli çakıl taşı ve yer yer kireç taşı litolojilerinden oluşmaktadır. Birim denizel-derin denizel ortamda çökelmiştir. Alt kısımlarda şeyller yer yer demirli konkresyonlar taşımaktadır. Kalınlığı 400–700 m arasındadır. Alttan Çakraz formasyonu üstte İnathlı formasyonu ile uyumsuz olarak oturmaktadır. Bu uyumsuzluk Hiyetus boşluğu olarak düşünülmektedir. Cide-Çakraz arasında görülen bu formasyon Üst Liyas–Dogger (160-180 milyon yıl) dönemine ait yersel denizel çökelleri oluşturmaktadır (20).

İnathlı Formasyonu (Malm-Kretase) Valla vadisinin genel olarak üzerinde bulunduğu birim, İnathlı formasyonu olarak isimlendirilmektedir. Alt dokunağında Himmetpaşa formasyonu ile paralel veya az açılı uyumsuzdur. Karadeniz bölgesinde geniş

yayılım alanı biriminin üzerine gelen Kretase yaşlı birimlerle de uyumsuzdur. Dogger- Alt Malm zamanında (180 milyon yıl önce) genelde su üstünde kalan ortama, Malm zamanında başlayan ve güneyden-kuzeye bölgesel bir transgrasyonla sığ denizel birimler çökelmiştir. Birim gri, mavimsi gri renkli resifal karakterli kireç taşından oluşmaktadır. Bazı kesimlerde kum taşı katmanlarına rastlanmaktadır. Yer yer dolamitik seviyeler dikkat çekicidir. Tabanda sarı renkli, kumlu kireçtaşı bulunmaktadır. Çoğu kesimlerde sert yüzeylerin ve yer yer taban çakıllarının varlığı (Şenpınar batısı) İnatlı formasyonu ile diğer Kretase yaşlı birimler arasında bir uyumsuzluğun olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca alt Kretase birimlerinde paleo-akıntı yönü saptamalar turbiditik kum taşlarının kuzeybatıdan beslendiklerine işaret etmektedir. Güneyden kuzeye doğru bu transgrasyonla çökelen İnatlı formasyonu üzerine turbiditlerin genelde kuzeybatıdan beslenme sonucu çökelmeleri de bu uyumsuzluğun kanıtı olarak kabul edilmektedir. Birimin maksimum kalınlığı 1000 m olup, 200 m'ye kadar incelendiği yerler gözlenmiştir. Fosil içeriği bakımından oldukça zengindir. Formasyon yaşı Malm ve Alt Kretase (115 milyon yıl önce) olarak belirlenmiştir (20).

Çağlayan Formasyonu (Alt Kretase, 100-110 milyon yıl önce) Alt dokanağı İnatlı formasyonu ile açısız paralel uyumsuzdur. Birim özellikle Valla vadisi güneyinde geniş düzlekler bulunmaktadır. Sarı gri renkli turbiditik kum taşı, çakıl taşı ve koyu gri renkli şeyl, karbonatlı şeyl içeren turbiditik bir fasiyeste çökelmiştir. Çökeltme esnasında paleo morfolojinin düzgün olmayışı nedeniyle az da olsa fasiyes farklılıkları oluşmuştur. Tabanında kumlu kireç taşı tabakaları yer almaktadır. Bazı kesimlerde kireçli kilaşı-kum taşı ardalanması hakimdir. Su altı kayma yapıları taban yapıları bol olup, kıvrımların çoğu su altı kayma yapıları ile ilgilidir. Yer yer kalınlıkları 3 000 m'yi bulmaktadır. Makro-mikro fosil bakımından fakirdir. Özellikle Apsiyen-Senomaniyen yaş aralığında şeyl ve marnlarda birbirine yaş veren fosillere rastlanmaktadır (20).

Küre Dağları Milli Parkının Topografyası; batı doğu doğrultusunda uzanana kuzeye doğru ekolojik koridorlar ile Karadeniz'e ulaşan ulaşan platolar karakterindedir. Kuzey Anadolu dağlarına ait Küre Dağları batıya doğru Başakçay ile Şehribani Çayı

arasında uzanan bir kol üzerinde bulunana seri, bu çayın kuzeyinde kalan yamacı kapsar. En yüksek kısımları güney sınırını oluşturan Akdağ Tepe (1 389 m) Çingenkonağı Tepe (1 347 m), Isırganlı Tepe (1 411 m)dir. Seri kuzeye doğru alçalır ve en alçak noktası Şehribani Çayının batısında 300 m'ye düşmektedir (22).

3.1.3. Toprak özellikleri

Küre Dağları'nın İç Anadolu'ya bakan güney kesiminde genellikle kalkersiz kahverengi orman toprakları yaygındır. A B ve C profiline sahip bu topraklarda A horizonu iyi gelişmiş olup gözenekli yapıdadır. Bu horizontdaki organik madde mull formundadır, yani mineral maddeyle iyice karışmış durumdadır. PH'ı genellikle alkali, nadiren nötr, renk kahverengidir. Bu özellik Azdavay- Kızılcasu arasında yaygın olmakla birlikte Azdavay'ın güneyinde ise az da olsa gri kahverengi podzolik topraklara rastlanır (23).

Küre Dağları'nın kuzeyde Karadeniz'e bakan kesiminde ise kırmızı-sarı podzolik topraklar yayındır. Genellikle yaprak döken ormanlar altında podzolleşme bariz olarak görülür. Horizonlar net olarak ayrılabilir ve üst tabakadaki organik madde mull formundadır. Akarsu boylarında ise jeolojik materyalin akarsular tarafından getirilip depolandığı alüviyal topraklar yer alır (23).

3.1.4. Jeomorfolojik özellikler

Paleotektonik: Batı Küre Dağları Kuzey Anadolu Dağlarının bir bölümüdür ve Batı Karadeniz kıyılarında uzanır. Ilgarini mağarası ve onun ilginç Karstik çevresi bu bölgededir (Resim 3.1.). Alt Mezozoikte (170–220 milyon yıl) bu bölge deniz halindeydi. Ancak Dogger esnasında yer alan yer yer ada şeklinde yükselmeler olmuş, Malm–Kretase transgrasyonu bu adaları sarmıştır. Senomaniyen esnasında bölge tekrar yükselmeye uğramış, adalar daha da büyümüş ve kıyılarda Üst Kretase taban konglomeraları meydana gelmiş Turoniyen ve senoniyen arasında yükselmeye devam etmiştir. Bu durum Üst Kretase- Paleosen esnasında deniz rejimi ve

dolayısıyla çökelmeler hakim olmuş ve kalın filiş serilerinin oluşumuna ortam hazırlamıştır.

Kretase sonunda Kuzey Anadolu Dağlarının Ana kütlesi ve güneydeki uzantıları, büyük ada-kıtalar halinde denizden yükselmişler, Eosen denizi bu kara parçalar arasındaki çukurları doldurmuştur. Eosen sonu ise, deniz tamamen çekilmiş ve kapalı Lagün haline gelmiştir (20).

Resim 3.1. Ilgarini Mağarası

Neotektonik Dönem: Paleotektonik dönem sonlarına doğru Orta Miyosende Bu bölge, jeomorfolojik açıdan; bölge deniz yüzeyine çok yakın geniş ve yatsı bir aşınım yüzeyi D 1 Halinde idi. Arap platformunun Anadolu plakasına çarpmasını izleyen dönemde, bütün Anadolu gibi bu bölgede giderek yükselmeye başladı. Kabaca dört morfotektonik kuşak belirdi. 1-Ballıdağ yükselimi 2-Azdavay- Pınarbaşı-Ulusu alçalımı 3-Karakuz Dağı- Hacet Kayaları Yükselimi 4-Dağ eteği kıyı şeridi yükselimi. O zamanlar tropikal iklim koşulları altında olan Türkiye ve bu arada Güre Dağları kesimindeki yüzeyler de oldukça kalın kırmızı tropikal toprak örtüsü kaplamıştır. Bu dönemde tüm Anadolu da kalker örtülü alanlarda ilk karstik şekiller, özellikle yatay mağara sistemleri gelişmeye başlamıştır (20).

3.1.5. İklim

Bölgenin en yağışlı dönemi kış aylarında olup, ancak yaz ayları da pek kurak geçmemektedir. Denize yakın en alçak yükseltilerde yer alan tropik istasyonların sıcaklık ve yağış değerlerine göre daha sıcak ve yağışça oldukça zengin bir iklim vardır. Bu iklim, yumuşak kışlar, orta sıcaklık yazlar ve ayrıca sıcaklık farklılığının azlığı ile tropik deniz (öksin) iklimi karakteri gösterir (24). Makro klima bölgesi olarak milli park Karadeniz ikliminin Batı Karadeniz bölümünde yer almaktadır. Araştırma alanının karalaşmaya başladığı Miyosen başlarından bugüne geçirdiği iklim değişme evreleri, yukarıda jeomorfolojik evrim süreci içinde açıklanmıştır. Anadolu ve çevresinde Miyosen ortalarına kadar tropikal koşullar arz eden iklim, iklim kuşaklarının bölgesel değişimi çerçevesinde, Alt Orta Miyosende sürekli nemli sıcak tropikal iklimlere dönüşmüş, Üst Miyosende subtropikal-muson iklimleri etkin olmuştur. Pliyosende ise Akdeniz ikliminin uzantısı olan kışları yağışlı bir iklim bölgeye yerleşmiştir Bugün de bölgeyi etkileyen bu tipin Karadeniz kıyı dağlarına özgü tipi, kışları serin - soğuk ve yağışlı, yazın ise ılık ama yine de aralıklı yağışlı olmasıdır (25, 20).

Sıcaklık ve Rüzgârlar: Yörede hava sıcaklık ortalamaları kışın 0–6 °C, yazın ise 20–21 °C arasındadır. Ortalama sıcaklık olarak ocak ayı ortalama sıcaklıklarının dağlarda 0–5 °C, kıyı şeridinde 5–0 °C'dir. Temmuz sıcaklık haritasında, araştırma bölgemizi de kapsayan Batı Karadeniz dağlarında ortalama sıcaklığın 15–20 °C yani serin, kıyı kesiminin ise 20–25 °C yani ılık- sıcak olduğu gözlenmektedir (26).

Yağış, Nemlilik Kuraklık: Yıllık toplam yağış miktarı güneyden kuzeye doğru artmaktadır. Kastamonu 564,3 mm, Azdavay 626,5 mm, Cide ise 1176,9 mm yıllık ortalama yağış almaktadır. Milli Parkın araştırma bölümünde en az yağışın Şubat, Ağustos ve Eylül aylarında düşmektedir ve kuraklık yoktur. Yıllık Ortalama nispi nem ise %70'dir (26). Biyolojik açıdan bitki hayatında yıllık toplam yağış miktarından çok, yağışın aylar ve mevsimler içindeki dağılışı önemlidir. Yağışın mevsimlere dağılışı çeşitli yağış rejimlerini oluşturur. Kastamonu ve Daday istasyonlarından karasal bir yağış rejimi tipi görülürken, Azdavay'a doğru Akdeniz

tipi yağış rejimi, Cide’de oseyanik tipte bir yağış rejimi hakimdir. Yağış rejimi sıcaklık ile birlikte değerlendirildiğinde, alanın güneyinde etkili olan yarı karasal iklim kuzeye doğru yerini daha nemli oseyanik karakterli bir iklime bırakır.

Karadeniz’in bu kesiminde GB – KD yönünde uzanan kıyının, kuzeyden geçen gezici alçak basınçların özellikle soğuk cephelerinin Zonguldak ile Cide arasında kalan kıyı kesiminde kıyı dağları yamaçlarına çok miktarda yağış bırakmasının sonucudur. Hacetkayaları ve Kuzluk yamaçları hep bulutlarla kaplı durumdadır. Bu da bölgede yoğun orman yapısının oluşumunu sağlamaktadır.

Yukarıdaki gözlemlerin ışığı altında, Hacetkayaları - Kezboğazı Ulus ormanlarının paleoekolojisi bakımından şunları söylemek mümkündür. Yapılan Jeomorfolojik ve Paleoklimatolojik araştırma ve yorumlara göre, sözünü ettiğimiz bu ormanlar, büyük olasılıkla Miyosen ortalarından bugüne, sürekli bir evrim geçirerek varlığını sürdüren bir orman zincirinin sonucudur. Miyosen ortalarında, 6 - 7 milyon yıl kadar önce, deniz düzeyine yakın bir kara parçası üzerinde, nemli sıcak tropikal iklim koşulları altında gelişmeye başlayan bu ormanlar, Miyosen sonları ve Pliyosen süresince Hacetkayaları-Kezboğazı platosunun yavaş yavaş yükselmesi sonucunda değişen iklime ve diğer ortam koşullarına kendilerini uydurmuşlar, ancak yükselen platoların, kale duvarları gibi, dik ve sarp kayalık yamaçlarının koruması altında bugüne kadar yaşamlarını sürdürmüşlerdir (20).

3.2. Metot

Orman kuruluşlarının incelenmesi bu orman yapılarından beklenen faydaları gerçekleştirmek açısından uygun olup olmadığının belirlenmesi önem taşımaktadır. Özellikle incelenen alanın milli park olması durumunda, bu alandan beklenen faydalar çeşitlenebilmekte ve alana çok değişik fonksiyonlar yönünden yaklaşılabilir. Bu çalışmada, Küre Dağları Milli Parkının Kastamonu bölümündeki orman kuruluşları belirlenerek, milli parktan beklenen fonksiyonlar açısından orman kuruluşlarının uygun olup olmadığının ve son yıllarda gündemde

olan “Milli Parklarda Silvikültürel İşlemler” açısından alanda yapılması gereken uygulamalara yol gösterilmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçla öncelikle yürürlükteki amenajman planları verilerinden, mili park alanındaki ormanlar; orman formu (koru, baltalık v.b), gelişme çağı ve kapalılık yönünden incelenmiştir. Bu incelemede, planlama üniteleri (orman işletme şefliği)’nin hangi bölmelerinin milli park sınırları içinde kaldığı belirlenmiş ve bu bölmelerdeki orman alanlarına ilişkin bilgiler amenajman planındaki Saha Döküm Tabloları, Meşcere Tipleri Tanıtım Tabloları ve Alanlarla İlgili Tablolardan yararlanılmıştır. İlgili amenajman planlarından bu veriler elde edildikten sonra arazi incelemeleri ile gerekli tespitler yapılmıştır.

4. BULGULAR

Çalışmada materyal olarak Küre Dağları Milli parkının Kastamonu ili sınırları dâhilinde kalan kısmı değerlendirilmiştir. Milli parkın bu kısmı Cide (Cide, Güren, Şehdağ, Kızılcasu, Dağlı Bölgeleri), Azdavay (Kirazdağı) ve Pınarbaşı (Sarnıç, Sorkun, Kurtgirmez) Orman işletmelerinin sınırları dâhilinde kalmaktadır. Amenajman planı verilerine göre milli parkın Kastamonu bölümünün 10 043 ha'ı Cide, 6 994,5 ha'ı Pınarbaşı, 290,5 ha'ı Azdavay Orman işletmelerinde olmak üzere toplam alanı 17 328 ha'dır.

4.1. Araştırma Alanındaki Flora ve Orman Formları

Araştırma alanı, Avrupa-Sibirya floristik bölgelerin öksin provensin batı sektörü içerisinde yer almakta olup kuzey güney istikametine Akdeniz, pontik ve prepontik bölgelerini içermektedir. Bölgeden toplanan bitkilerin fitocoğrafik dağılımı da destekler nitelikte sonuçlar vermiştir. Avrupa-Sibirya elementlerinin yaygın olduğu araştırma alanında küçümsenmeyecek oranda Akdeniz elemanlarının bulunuşu bölgede Akdenizli bir mikro klimanın mevcudiyeti işaret etmektedir. Nitekim kıyı şeridinde yaprak döken öksin türlerinin iştirak ettiği ve eski Akdeniz bölgesinin rölik standartları olarak kabul edilen pseudomaki toplulukları geniş alanları işgal etmektedir. İran-Turan kökenli bitkilerin bulunuşu ise özellikle araştırma bölgesinin güney kesimlerinin bir geçiş bölgesi oluşturduğu fikri uyandırmaktadır.

Cide Azdavay çevresinde kolin (200–500/900 m) ormanlar genellikle silikat (şistler) ender olarak da kireçtaşı üzerinde orta eğimli gölgeli bakılarda yer almaktadır. *Castanea*, *Ostrya* ve *Carpinus orientalis* toplumun karakterini belirlemektedir. Zayıf bir mediteran özellik göze çarpmaktadır (24).

Milli Park alanı Karadeniz kıyı iklimi bölgesinden başlayıp, oldukça iç kesimlere kadar (geçiş zonu) uzanmaktadır. Alanın jeolojik yapılarca oluşturulan parçalı yapısı ve özellikle de kanyonların derin yapılarıyla (Resim 4.1.) deniz etkisini milli park alanının iç kesimlerine kadar getirmesi nedeniyle, iklim ve buna bağlı olarak toprak

koşulları bakımından çok farklı ekolojik yetişme ortamları oluşmuştur. Bu yetişme ortamı farklılığı milli park alanında çok farklı türlerden oluşan ve değişik formlarda orman yapılarının oluşumunu sağlamış durumdadır.

Resim 4.1.Valla Kanyonu

Özellikle kanyonların oluşturduğu sarp arazi yapılarında biyolojik çeşitlilik yönünden kıymetli orman kuruluşları bulunmaktadır. Orman kuruluşları, çoğunlukla çok sayıda asli ve tali türün bir araya gelerek oluşturduğu karışık orman formundadır (Resim 4.2.). Bunun nedeni bölgedeki ekolojik koşulların birden fazla türün aynı alan üzerinde yayılmasına uygun olması, başka bir anlamda koşulların herhangi bir türün klimaks olmasına izin vermemesi şeklinde açıklanabilir.

Resim 4.2. Karışık orman formu

Ancak araştırma alanındaki ormanlar alan milli park ilan edilinceye kadar geçen süreçte orman işletmeciliği amacıyla müdahale görmüştür. Bu müdahalelerin bölgedeki kıymetli, orman kuruluşları üzerindeki menfi etkilerini bazı alanlarda görmek mümkündür (Resim 4.3.).

Resim 4.3. Menfi etki görmüş orman alanı

Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı idari olarak Bartın ve Kastamonu ili sınırlarında kalmaktadır. Araştırma alanı Kastamonu ili sınırlarında kaldığından milli parkın Kastamonu bölümünde ilçe sınırı bazında 4 ilçenin sınırları içerisindedir. Milli parkın tampon zonunda 47 adet köy bulunmakta ve bu köylerin ana geçim kaynakları ormancılık, tarım, hayvancılık ve lokal olarak yörede özellikle Şenpazar ve Cide ilçelerinde ahşap kaşık oymacılığı alternatif bir gelir kaynağı durumundadır. Bu nedenle bu yörede insanların milli park içerisinden kaşık oymacılığına elverişli olan şimşir, kayın, gürgen, kayacık, akçaağaç gibi türün iyi fertlerini seçerek orman yapısı bozulmuştur (Resim 4.4.).

Resim 4.4.Yerleşim alanlarındaki parçalı orman yapısı

Araştırma alanında doğal olarak yayılış gösteren bitki türleri oldukça zengindir. Bölgede en geniş yayılış yapan tür Doğu Kayınıdır (*Fagus orientalis* Lipsky). Bunun yanında Meşe (*Quercus petraea* subsp. *iberica*), Adi Gürgen (*Carpinus betulus*), Karaçam (*Pinus nigra*), Sarıçam (*Pinus sylvestris*), Gökmar (*Abies nordmanniana* subsp. *bornmülleriana*), Anadolu Kestanesi (*Castanea sativa*), Sandal Ağacı (*Arbutus andrachne*), Kocayemiş (*Arbutus unedo*), Funda (*Erica arborea*), Akçakesme (*Phillyrea latifolia*), Mesin (*Myrtus communis*), Defne (*Laurus nobilis*), Gümüşi Ihlamur (*Tilia argentea*), Ova Akçaağaç (*Acer campestre*), Karaağaç (*Ulmus minor*), Kayacık (*Ostrya carpinifolia*), Dişbudak (*Fraxinus angustifolia*), Kızılağaç (*Alnus glutinosa*), Kavak (*Populus spp.*), Söğüt (*Salix spp.*) gibi ağaç türleri bulunmaktadır. Bunun yanı sıra; Sandal Ağacı (*Arbutus unedo*), Kızılcık (*Cornus mas*), (*Cornus sanguinea*), Peruk Çalısı (*Cotinus cogygra*), Alıç (*Crateagus monogyna*), Fındık (*Corylus avellana*), Ardiç (*Juniperus oxycedrus*), Karayemiş (*Laurocerasus officinallis*), Defne (*Laurus nobilis*), Kurtbağrı (*Ligustrum vulgare*), Muşmula (*Mespilus germanica*), Akçakesme (*Phillyrea latifolia*), Yabani Kiraz (*Prunus spp.*), Ormangülü (*Rhododendron ponticum*), Kuşburnu (*Rosa canina*), Ahududu (*Rubus spp.*) gibi çalılara da rastlanmaktadır. (20)

4.1.1. Kayın (*Fagus orientalis* Lipsky.) ormanları

Kayın (*Fagus orientalis* Lipsky) öksin bölgede özellikle dağların denize bakan yamaçlarında geniş alanlarda yayılış gösteren ve 40 m. kadar boylanabilen birinci sınıf orman ağacıdır. Bu tür ülkemizde esas yayılışını öksin bölgede yapmakla birlikte, öksin bölge dışında doğu Akdeniz bölgesinde (Amanos dağları) kalıntı ormanlar meydana getirmektedir. Genel yayılışı; Balkanlar, Kafkasya, Suriye, İran, Yunanistan ve Tunus'u içine almaktadır. Öksin bölgenin batı sektöründe İnebolu'ya kadar geniş bir yayılış göstermekte, burada kıyı bölgesinde bir basamak yaparak 300-400 ve 1000-1100 metreler arasında bulunmakta, hatta bazı yerlerde deniz seviyesine kadar inmektedir. Daha iç kesimlerde, Prepontik (Karadeniz ardı) bölgede yani Kastamonu ve Ilgaz Dağları'nda kesintili olarak kuzey yamaçlarda veya iki yanı sarılmış talveglerde 1200–1300 metrelere yükselmektedir (27).

Bu bölgelerde; kayının karaçam, sarıçam ve göknar ormanlarında karışıma girmektedir. Ancak optimal yayılışı dışındaki bu bölgelerdeki yayılışında kayını meşce üst tabakasında hakim ağaç türü olarak değil, meşcerenin daha çok ara ve alt tabakasında karışıma giren tür olarak görmek mümkündür. Kayın Öksin bölgenin merkezi kesiminde denize bakan yamaçlarda 600–1500 m arasında, kalker olamayan anakayalar üzerinde yayılış göstermektedir. Cide, Isırganlı Dağı, Şenpazar dolayları, Kızılcasu-Arapyeri mevkiinde saf, ancak çoğunlukla göknar (*Abies bornmülleriana* Mattf.) ve gürgen (*Carpinus orientalis* Miller ve *C. betulus* L.) ile karışık meşcereler kurmaktadır. Milli Park alanında kayın yayılışını 400–1200 m rakımlar arasında (en iyi meşcere kuruluşları 800–1100 m rakımlar arasında görülmektedir) yapmaktadır. Türün yayılış alanında kalker, şist ve volkanik gibi çeşitli anakayalar üzerinde oluşan genellikle kırmızı-sarı podzolik topraklar, bazen de kahverengi ve kalkersiz kahverengi orman toprakları dikkati çekmektedir. *Rhododendron ponticum* (orman gülü), *R. luteum*, *Vaccinium arctostaphylos*, *Laurocerasus officinalis*, *Quercus petraea*, *Lonicera caucasica*, *Crataegus monogyna*, *C. microphylla* (alıç türleri) gibi ağaçsı formlar kayın meşcerelerinin alt tabakasını oluşturmaktadır. *Ilex colchica* ve *Epimedium pubigerum* gibi türler bu bölgedeki kayın ormanlarını tercih eden otsu türlerdir (Resim 4.5. ve Resim 4.6.).

Resim 4.5. Milli Park alanındaki kayının hakim olduğu orman kuruluğu.

Kayın, Milli Park alanının aslı ağaç türüdür. En geniş yayılışı, kayın ormanları yapmaktadır. Tahrip edilerek baltalığa dönüşmüş verimsiz kayın ormanlarından, servetçe oldukça zengin kayın koru ormanlarına, genç-yaşlı kayın ormanlarına kadar çok değişik orman kuruluşları görülebilmektedir. Ayrıca, bölgedeki kayın ormanlarının çoğunluğu sürgün kökenlidir.

Resim 4.6. Türce zengin, kayının hakim olduğu ormanın yapısı.

4.1.2. Kestane (*Castanea sativa* Mill.) ormanları

Kestane (*Castanea sativa* Miller); 30 m. kadar boylanan geniş taçlı, fazla dallı ve sık yapraklı mezofitik bir tür olup, derin, serin yumuşak topraklarda iyi gelişmektedir. Coğrafi yayılımı güney ve orta Avrupa, Balkanlar ve Kuzey Afrika olan bu tür deniz seviyesinden başlayarak 1000 m rakıma kadar çıkabilmektedir. Deniz seviyesinden 1000 m. yüksekliğe kadar çıkabilir. Türkiye'de geniş ölçüde hemen hemen bütün Karadeniz kıyılarında, Marmara çevresinde Ege bölgesinde ve lokal olarak Akdeniz bölgesinde yayılmaktadır (27).

Kastamonu'da (Kastanis *Castanea*'dan gelmektedir) eskiden daha nemli bir iklim olduğu için yurdu küçük Asya olan kestane daha bodur. Ancak, İÖ 5. Yüzyıl da beğenilerek yenen kestane çeşitlerinin Lidyanın Sard kentinden Yunanistana götürüldüğü kabul edilmektedir(18). Bölgede özellikle Cide dolaylarında Kestane Dağı'nda 150–450 m. arasında kalkersiz kahverengi orman topraklarını işgal etmektedir. Özellikle alçak rakımlarda (150–450 m) kestane yapraklı ormanlarda

yaygın olarak karışıma girmektedir. Bazı bölgelerde oldukça sık kestanenin ağırlıkta olduğu meşcereleri de bulunmaktadır. Ancak milli park alanında kestaneyi saf ormanlar kuran bir ağaç türü olarak değil, daha çok yapraklı ormanlarda karışıma giren bir tür olarak değerlendirmek gerekmektedir. Kestanenin karışıma girdiği veya ağırlıkta olduğu orman alanlarında alt tabaka *Rhododendron ponticum* (Mor çiçekli orman gülü), *R. luteum* (Sarı çiçekli orman gülü), *Cornus australis* (kızılcık), *Carpinus betulus* (adi gürgen), bazı *Rubus* (böğürtlen) türleri ile kaplı durumda olup, ara ve üst tabakada kestaneler kayınla birlikte bulunmaktadır. Ancak bazı alanlarda kestaneye üst tabakada gürgen ve meşede eşlik etmektedir.

Floristik kompozisyonu çok zengin olmayan bu kestane ormanlarında *Smilax excelsa*, *Hedera colchica* gibi sarılıcı türler ayırt edici rol oynarlar. Kestane ağaçlarının hemen tamamı kestane kanseri nedeniyle ölen ağaçların üzerinde oluşmuş sürgün kökenli ağaçlardır. Özellikle toprak koşullarının son derece iyi olduğu çukurluk birikinti alanlarındaki kestanelerde çok yoğun ve kuvvetli kütük ve kök sürgünleri oluşumu gözlenmektedir.

4.1.3. Gürgen (*Carpinus orientalis* Mill. ve *C. betulus* L.) ormanları

Gürgen (*Carpinus orientalis* Miller ve *C. betulus* L); 25 metre kadar boylanabilen ağaç yada ağaççık formunda bir orman ağacı türüdür. Yetiştirme ortamı istekleri bakımından bu tür gölgeye dayanıklı olup, serin, derin ve killi topraklarda iyi gelişmektedir. Dünya üzerinde kuzeyde İngiltere'nin güneyinden başlayıp, Kuzey İran'a, Orta Asya'nın batı bölgelerine, güneyde Fransa'dan Yunanistan'a kadar yayılış göstermektedir. Türkiye'de genellikle Kuzey Anadolu, Marmara Bölgesi ve Dört Yol, Antakya, İskenderun civarında yayılmaktadır (27).

Bölgenin güneyinde Daday-Balıdağ etekleri ile karaçamın yayılış yaptığı rakımlarda karaçam meşcerelerinin ara ve alt tabakasında görülen bu tür, Milli park alanının hemen hemen tamamında yapraklı ormanların karışımına girmektedir. Çoğunlukla karışıma giren tür olarak kuzeye bakan yamaçlarda Cide-Kızılcasu arasında kayın ormanlarının alt seviyelerinde yaygındır. Kayınla karışık olarak 450–800 metreler

arasında yayılma gösterir. Cide-Kızılcasu dolaylarında kalker anakayadan gelişen kahverengi ve kırmızı-sarı podzolik topraklarda güneyde ise Daday dolaylarında kalkersiz kahverengi orman topraklarında yaygındır. *Buxus sempervirens* (Anadolu şimşiri), *Ostrya carpinifolia* (kayacık), *Staphyllea pinnata*, *Acer platanoides* (Akçaağaç) gibi ağaçcıklar bu ormanları karakterize eden orman altı ağaçcık formundaki türlerdir (Resim 4.7).

Resim 4.7. Saf gürgen meşceresi.

4.1.4. Gökmar (*Abies bornmülleriana*. Mattf.) ormanları

Milli park alanında yayılış yapan gökmar türü Batı Karadeniz Gökmarı (*Abies bornmülleriana* Mattf.)'dır. Bu gökmar türü Türkiye'de Kızılırmak havzası ile Bursa-Uludağ arasında kalan batı Karadeniz bölgesi ve Kocaeli dolaylarında yayılışı göstermektedir. Besince zengin, derin ve serin topraklarda yetişen ve 40m. kadar boylanabilen düzgün gövdeli piramit görünümlü birinci sınıf orman ağacıdır. Yurdumuzda genellikle karasal ve yarı-karasal iklim koşullarında yetişmekle beraber lokal olarak maritim iklimlere sokulduğu alanlarda mevcuttur (27).

Bu tür genel olarak milli park alanında 1 000–1 300 m rakımlar arasında optimal yayılışının söz konusu olduğu alanlarda saf ormanlar kurarken, daha yüksek rakımlarda sarıçam, alçak rakımlarda ise karaçam ve kayın ile karışımlar yapmaktadır. Gökmarın asıl yayılış alanından yüksek ve alçak rakımlara inmesinin nedeni bu türün istilacı bir tür olmasından ileri gelmektedir. Tür Cide Kızılcasu bölgesinde yer yer saf ormanlar kurmaktadır. Ancak milli park alanında genel olarak bu tür diğer türlerle beraber karışık ormanlar kurmaktadır. Saf gökmar ormanları kuruluş olarak seçme kuruluşundan oldukça uzak olup, tek tabakalığa gidiş söz konusudur (Resim 4.8.).

Resim 4.8. Cide Kızılcasu Bölgesinde saf gökmar meşceresi

Gökmar ormanlarının yayıldığı alanlarda genellikle kahverengi ve kalkersiz kahverengi orman toprakları da yaygındır. *Laurocerasus officinalis*, *Crataegus monogyna*, *Rubus ideus* (Böğürtlen), *Quercus pubescens* (Tüylü meşe), *Sorbus torminalis* (Üvez), *Eunonymus latifolius* (Taflan) gibi türler gökmar ormanlarının çalı

katında bulunurken, *Gentiana asclepiadea*, *Orthilia secunda*, *Monoses uniflora*, *Pyrola chlorantha* gibi türler bu ormanlarda bulunan otsu türlerdir.

4.1.5. Sarıçam (*Pinus silvestris* L) ve Karaçam (*Pinus nigra* Arnold subsp. *pallasina*) ormanları

Sarıçam; bir Avrupa-Sibirya elementi olup, yurdumuzda başlıca Pontik bölge boyunca yüksek seviyelerde 1300–1400 metrenin üzerindeki yüksekliklerde önemli topluluklar oluşturmaktadır. Buna karşılık az dağlık Prepontik bölgede 800–900 metrelerde de yayılma gösterir. Araştırma bölgesinin güney kesiminde göknara oranla daha kurak alanlarda yayılış yaparak habitatlar oluşturmaktadır. Türkiye’de Öksin bölge dışındaki yayılışı Sivas, Tokat, Yozgat, Ankara, Eskişehir, Afyon ve Balıkesir’e kadar uzanan bu tür, daha çok dağların kuzeye bakan yamaçlarında yayılış göstermektedir. Birinci sınıf orman ağacı olan bu tür, 20–40 m kadar boylanır ve genç sürgünleri sarımsı renktedir. Genellikle karasal iklim koşulları altında çok düşük sıcaklıklara dayanıklılık gösterir. Işık gereksinimi fazla olup kumlu, derin ve gevşek toprakları tercih eder (27).

Sarıçam türünü milli park alanında 1 000 m’den yüksek kesimlerde görmek mümkündür. Bu bölgelerde sarıçamın saf ormanlarından çok karışıma giren bir tür konumundadır. Çoğunlukla karışımı göknar ve kayın ile yapmaktadır. Sarıçam ormanları genel olarak kahverengi ve kalkersiz kahverengi orman topraklarında yaygındır. *Quercus petraea* subsp. *iberica*, *Pyreantha coccinea* (Ateş diken), *Juniperus oxycedrus* (Ardıç), *Rubus ideaus*, *Berberis crataegina* gibi türler, sarıçam ormanlarında ve bu türün karışıma girdiği ormanlarda yaygın olarak karşılaşılan ağaçsı formlardır. Sarıçam ormanları göknar ormanlarında olduğu gibi *Orthilia secunda*, *Pyrola chlorantha*, *Monoses uniflora*, *Daphne oleoides* gibi türlerle karakterize edilmektedir.

Karaçam; yurdumuzda bulunan çam türleri arasında en geniş yayılış alanına sahip olandır. Güneyde Toros ve Amanos Dağları, Ege bölgesi, Kuzey-batı Anadolu, Kuzey Anadolu’nun Güney kısımları, hatta Gümüşhane’ye kadar uzanır. Karaçam 40 m. kadar boylanabilir ve geniş şemsiye taçlıdır. Kalkerli toprakları tercih eder.

Kurak ve kayalık fakir topraklarda gelişir. Sarıçam oranla daha çok sıcaklık ister. Karaçam ormanları ise Daday-Ballıdağ etekleri ve Daday-Devrent yörelerinde 1000–1100 metreler arasında en iyi ormanlarını oluşturur. *Chamaecytisus pygmaeus*, *Astragalus anthylloides*, *Sesleria phleoides*, *Hypericum montbretti* gibi türler orman altı otsu örtüyü tercih eden türlerdir (27). Milli park alanının hemen hemen tamamında 1000–1300 m rakıma kadar karaçamı karışıma giren tür olarak görmek mümkündür. Daha alçak rakımlarda ve yerleşim alaları yakınında doğal tohum serpilmesi sonucu oluşmuş saf karaçam meşcereleri de bulunmaktadır (Resim 4.9.).

Resim 4.9. Sarıçam serpili karaçam meşceresi

4.1.6. Meşe (*Quercus* ssp. L.) ormanları

Meşe türleri nispeten termofil oluşları nedeniyle Öksin zonun hemen kenarında güney bakılarda yayılış göstermektedir. Yayılış alanı Asya'nın batı bölgelerini de içine alan bu Öksin tür yurdumuzda kuzey Anadolu, Marmara bölgesinde yayılış gösterir. Daday-Sarıoluk, Ballıdağ etekleri, Azdavay-Kızılcasu arası Kart dağı etekleri gibi az dağlık alanlarda 800–1200 metreler arasında *Quercus petraea* subsp. *iberica*'nın oluşturduğu çoğu koru şeklinde meşe toplulukları yer alır (27). Çeşitli

toprak tiplerinde rastlanırsa da bölgede Azdavay dolaylarında gri-kahverengi podzolik toprakları işgal eder. Sarıçam ve karaçam ormanlarında görülen çalı formalarına bu topluluklarda da rastlanır. Meşe güney bakılarda yer yer saf ormanlar kurmakla birlikte çoğunlukla ormanlarda karışıma girmektedir. Özellikle Şenpazar İlçesi Ihlamurdağı muntikasında anıt ağaç vasfında büyük meşe ağaçlarını görmek mümkündür (Resim 4.10. ve Resim 4.11.). Ayrıca, bu bölgede meşe ve kayın ormanlarında karışıma girmiş anıt ağaç vasfında akçaağaçlar bulunmaktadır (Resim 4.12.).

Resim 4.10. Şenpazar-Ihlamur Dağı muntikasında anıt ağaç vasfındaki meşe ağaçları

Resim 4.11. Şenpazar-Ihlamur Dağı mntıkasında anıt ağaç vasfındaki meşe ağaçları

4.1.7. Maki (Pseudomaki) vejetasyonu ve elemanları

Akdeniz iklimi formasyonlarından, yaklaşık bir insan boyunda, silisli anakayada yaygın kserofil (kurakçıl) ve sklerofil (meşin yapraklı) türlerden oluşan bir gruptur. Karadeniz kıyı kuşağında jeolojik devirlerden kalma enklav olarak kabul edilen bu bitki örtüsüne burada Karadeniz kökenli türler karışarak pseudo-maki (yalancı maki) denilen özel bir maki tipi meydana gelmiştir. Kıyı şeridinde yer alan ve farklı familyalara mensup bitkilerin oluşturduğu bu vejetasyonun başlıca baskın türleri:

Yapılan araştırmaya göre yörede dominant ve karakteristik türler olarak; *Carpinus betulus* L. (Gürgen), *Castanea sativa* Mill. (Kestane), *Fagus oryentalis* L. (Kayın),

Ostrya carpinifolia Scop.(Kayacık) ve *Tilia argentea* Desf.(Ihlamur) türleri yer almaktadır. Ayrıca önemli çalı türleri olarak; *Arbutus unedo* L.(Sandal Ağacı) , *Cistus creticus* L. *Cistus salviifolius* L.(Laden) *Laurus nobilis* L.(Defne), *Myrs communis* L (Mersin) , *Phillyrea latifolius* L ,*Buxus sempervirens* L. (Şimşir), *Rosa canina* L.(Kuşburnu), ve *Spartium junceum* L (Katır Tırnağı)türlerine rastlanmıştır.

Resim 4.12. Şenpazar-Ihlamur Dağı mntıkasında anıt ağaç vafında akçaagaç.

Arbutus andrachne (sandal ağacı): Çoğunlukla çalı bazen de 6 m. Boyunda, yaprak dökmeyen, gövde kabuğu kırmızı kahverengi olup büyük parçalar halinde şerit gibi kavlayıp dökülen bitkilerdir. İlkbaharda çiçeklenir. Portakal rengindeki meyvelerinin üzeri pürüzlüdür. Akdeniz bölgesinin doğu kesiminde, Anadolu, Kıbrıs, Suriye, Lübnan'da yayılış gösterir. Türkiye'de Akdeniz, Ege, Marmara ve yer yer de Karadeniz bölgesinde deniz seviyesinden 800 metreye kadar çıkar (27).

Arbutus unedo (Kocayemiş): 4 metreden az boylu çalı formunda, herdem yeşil bir türdür. Kırmızı kahverengindeki gövde kabuğu küçük parçacıklar halinde dökülür. Sarımsık çiçek durumu sonbaharda çiçek açar. 1–2 cm. çapındaki meyveleri olgunlukta kırmızı renkte olup üzeri pürüzlüdür. Kireççe fakir topraklarda görülüp, Akdeniz

çevresinde, Avrupa'nın Atlantik kıyılarında, Kıbrıs, Lübnan, Kanarya adaları ve kuzey-batı Afrika'da yayılış gösterir. Türkiye'de Marmara bölgesinde Bursa, İstanbul, Karadeniz bölgesinde Zonguldak, Sinop, Ayancık çevresinde ve güneyde Akdeniz bölgesinde yayılmaktadır (27).

Erica arborea (Funda): Birkaç metre boylanabilen çalılardır. Gövdeleri tüylü, 5-7 mm. boyundaki düz iğnemsî yaprakları genellikle 3'lü halkasal dizilişli, çiçekleri küçüktür. Seyrek orman altlarında, orman açıklıklarında ve çakıllı yerlerde yetişir. Akdeniz çevresinde geniş yayılış gösterir. Türkiye'de doğu Karadeniz bölgesinde Giresun, batıda Zonguldak, Marmara Bölgesinde İzmit, İstanbul, Bursa, Batı Anadolu'da Edremit, İzmir, Muğla, Güney Anadolu'da Antalya, Mersin, Adana ve Hatay dolaylarında yayılır (27).

Phillyrea latifolia (Akçakesme): 5 metre kadar boylanır. Herdem yeşil, seyrek görünüşlü çalı durumunda olup 2–6 cm uzunluğundaki yaprakları oval (yumurtaya benzer) veya elipsi şekilli ve dişli kenarlıdır. Meyveleri mavimsi siyah ve ucu sivriyedir. Bir Akdeniz elementi olan bu tür Türkiye'de Marmara, Akdeniz ve Karadeniz bölgelerinde yayılış gösterir (27).

Myrtus communis (Mersin): 5 metre kadar boylanır. Ağaççık ya da çoğunlukla çalı durumundadır. 2–5 cm. uzunluğundaki derimsî yaprakları ovat veya mızraksı ve düz kenarlıdır. Mavimsi siyah renkli küçük meyveleri uçta çanak yaprakların kalıntılarını taşır. Akdeniz bölgesinde, Asya'nın batı çevrelerinde yayılış gösterir. Türkiye'de ekseriya Akdeniz çevresinde yaygındır. Kuzey Anadolu'da Zonguldak, Ayancık, Sinop, Trabzon, Ordu dolaylarında görülür (27).

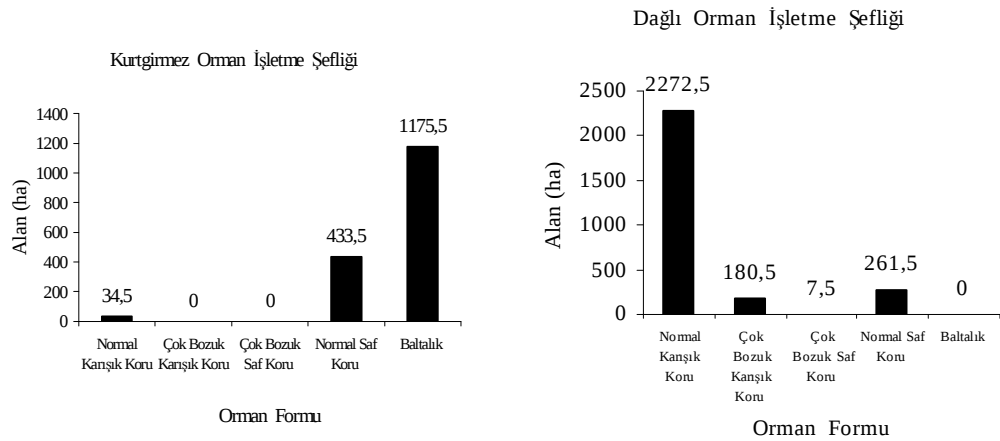
Laurus nobilis (Defne): Çoğu ağaççık durumundadır. 5–10 cm. boyundaki derimsî yaprakları elips şeklinde olup dökülmez. Üzümsü meyveleri 1–2 cm. uzunlukta ve yumurta şeklindedir. Balkanlar'da özellikle Akdeniz çevresi ülkelerinde yayılış gösterir. Türkiye'de Akdeniz kıyılarında, Ege, Marmara çevresi ve Karadeniz bölgesinin kıyı kesimlerinde rastlanır (27).

4.2. Milli Park Ormanlarının Orman Formu, Gelişim Çağı ve Kapalılık açısından Değerlendirilmesi

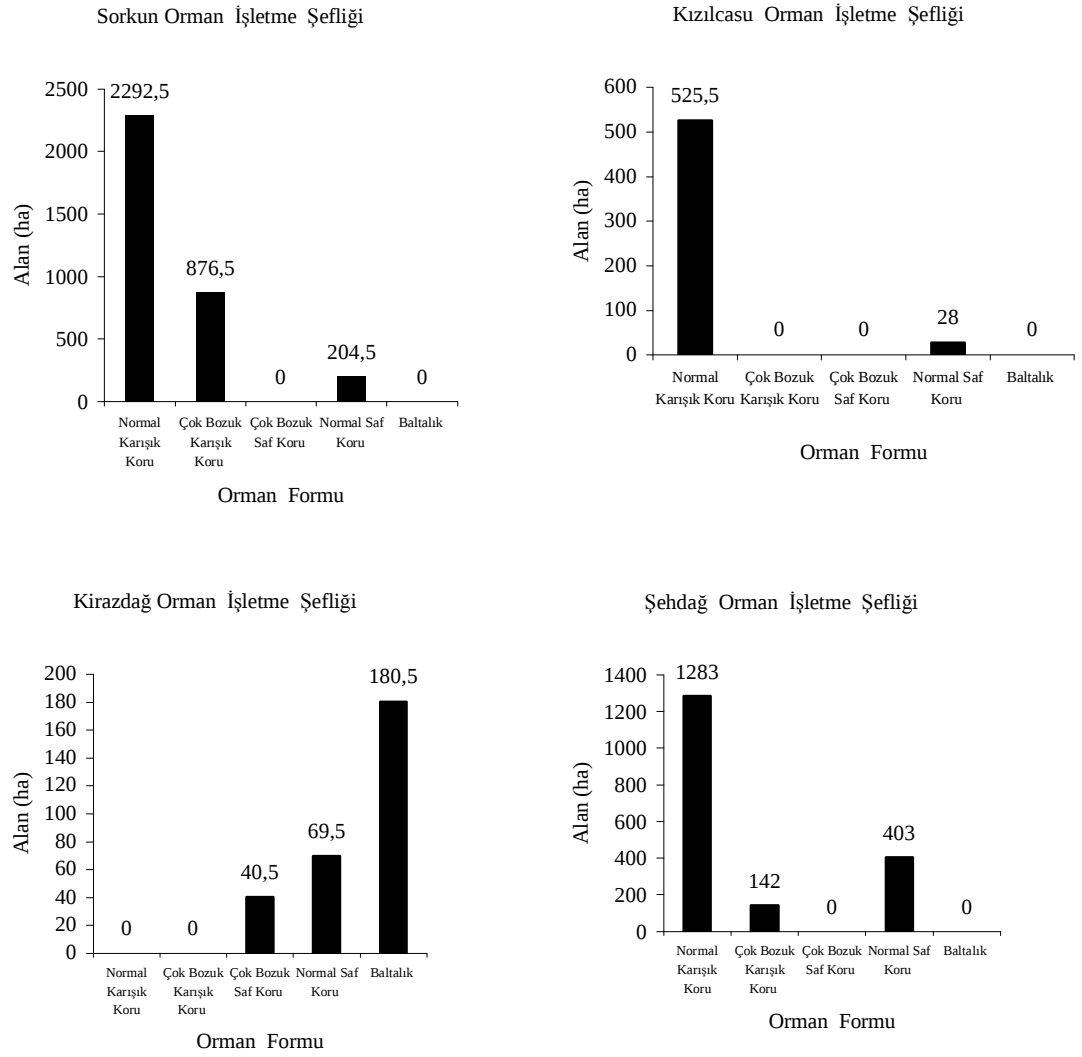
Milli parkın Kastamonu bölümü 3 Orman İşletme Müdürlüğü'ne bağlı 9 işletme şefliğinin sınırlarında yer almaktadır. Milli parkın bu kısmı; Pınarbaşı Orman İşletmesine bağlı Sarnıç, Sorkun, Kurtgirmez Şeflikleri, Azdavay Orman İşletmesine bağlı Kirazdağı Şefliği, Cide Orman İşletmesine bağlı Cide, Güren, Dağlı, Şehdağ, Kızılcasu şeflikleri sınırlarında kalmaktadır.

4.2.1. Milli parktaki orman formları

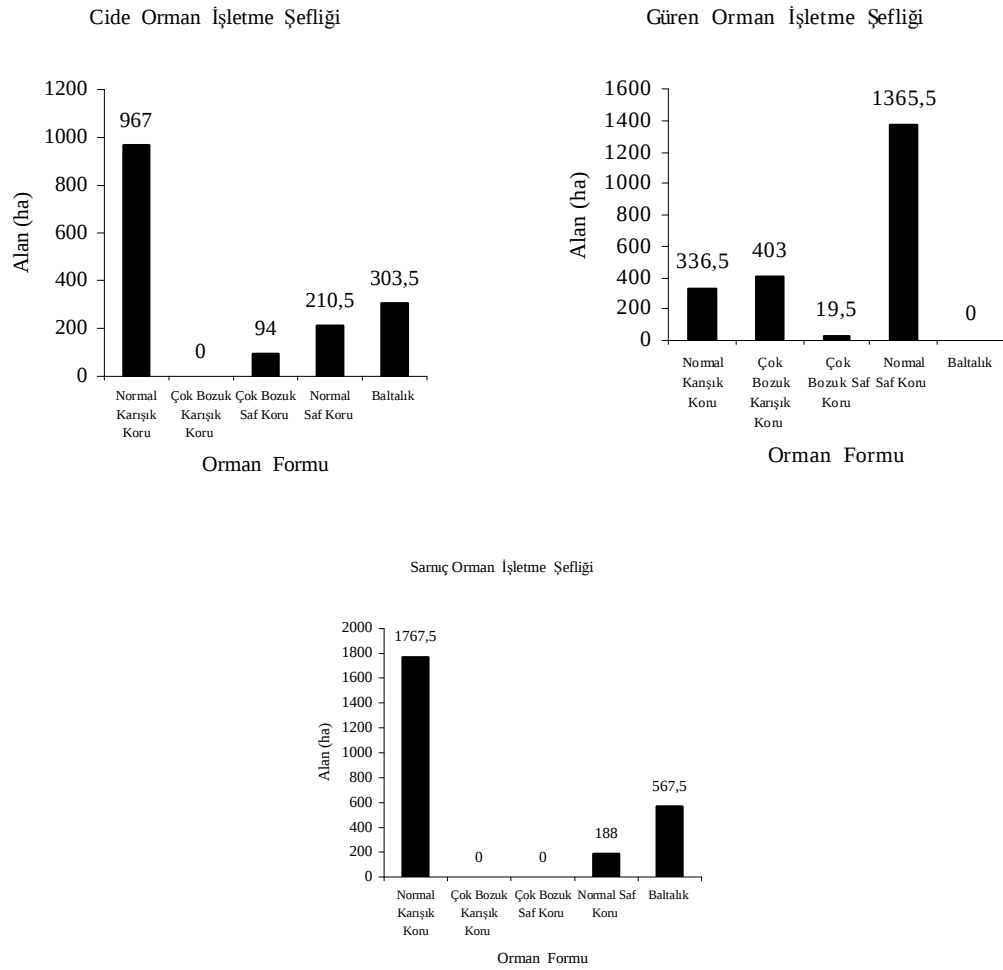
Orman formu olarak, orman alanlarını kuru ve baltalık olarak iki ana gruba ayırmak mümkündür. Kuru ormanları ise karışım yönünden saf ve karışık kuru ormanı olarak ikiye ayrılmaktadır. Saf ve karışık ormanlar kapalılık yönünden % 0–10 kapalı olanlar çok bozuk, % 41–100 arasında kapalı olanlar normal kuru olarak nitelenmektedir (28). Buna göre milli park alanının Kastamonu'da kalan bölümündeki ormanların orman formları, orman işletme şeflikleri bazında değerlendirildiğinde;

Şekil 4.1. Pınarbaşı; Sorkun, Sarnıç, Kurtgirmez, Azdavay; Kirazdağı, Cide; Cide, Güren, Dağlı, Şehdağ, Kızılcasu Orman İşletme Şefliği orman formları

Şekil 4.1. Pınarbaşı; Sorkun, Sarnıç, Kurtgirmez, Azdavay; Kirazdağı, Cide; Cide, Güren, Dağlı, Şehdağ, Kızılcasu Orman İşletme Şefliği orman formları (devamı)

Şekil 4.1. Pınarbaşı; Sorkun, Sarnıç, Kurtgirmez, Azdavay; Kirazdağı, Cide; Cide, Güren, Dağlı, Şehdağ, Kızılcasu Orman İşletme Şefliği orman formları (devamı)

Pınarbaşı Orman İşletme Müdürlüğüne bağlı Sorkun Şefliğinin 3 373,5 ha'lık kısmı milli park sınırları içinde kalmaktadır. Bu alanın 2 292,5 ha'lık kısmı normal karışık kuru, 876,5 ha'ı çok bozuk karışık kuru, 204,5 ha'ı normal saf kuru formundadır. Bölgede çok bozuk saf kuru ve baltalık ormanlar da bulunmamaktadır. Bölgenin ağaç türleri; göknar, gürgen, kayın, kocayemiş, meşe, karaçam ve sarıçamdır. Bölgede ibrelili türlerin oluşturduğu orman kuruluşları ağırlıktadır. Seçme kuruluşundaki ormanlarda önemli yer tutmaktadır (Şekil 4.1.). Aynı işletme müdürlüğüne bağlı Sarnıç Şefliğinin 2 523 ha'lık kısmı milli park sınırları içinde

kalmakta ve bu alanın 1 767,5 ha'lık kısmı normal karışık koru, 188 ha'ı normal saf koru, 567,5 ha'ı baltalıktır. Bölgenin ağaç türleri; gürgen, karaçam, kayın, kocayemiş, meşe ve göknar dır (Şekil 4.1.). Pınarbaşı İşletme Müdürlüğünün milli park içerisinde kalan diğer bir şefliği ise Kurtgirmez Şefliğidir. Kurtgirmez şefliğinin 1 643,5 ha'lık kısmı milli park sınırları içinde kalmaktadır. Bu alanın 1 175,5 ha'lık kısmı baltalık, 433,5 ha'ı normal saf koru, 34,5 ha'ı normal karışık korudur. Bölgenin ağaç türleri gürgen, karaçam, kayın, meşe ve göknar dır (Şekil 4.1.).

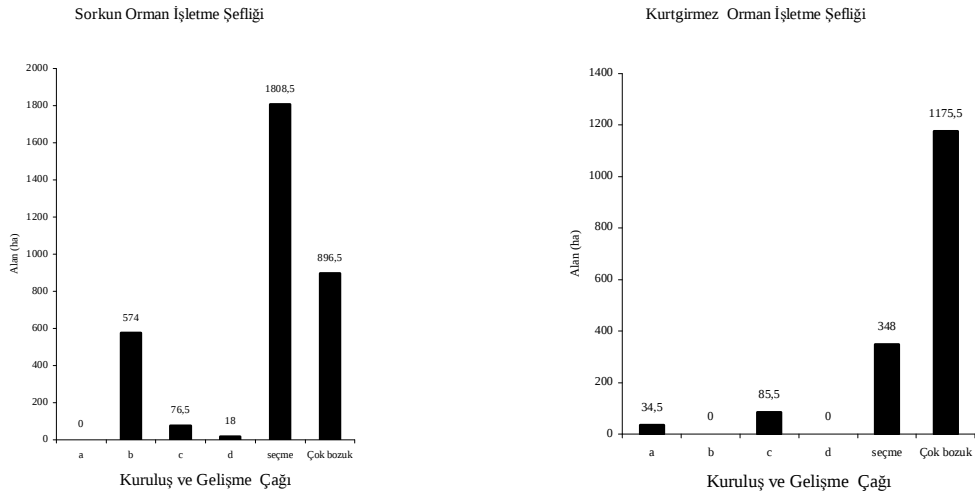
Azdavay Orman İşletme Müdürlüğün şeflikleri arasında sadece Kirazdağ Şefliğinin 290,5 ha'lık kısmı milli park sınırları içerisinde kalmaktadır. Bu alanın 40,5 ha'lık kısmı çok bozuk saf koru, 69,5 ha'lık kısmı normal saf koru, 180,5 ha'lık kısmı baltalıktır. Bölgenin ağaç türleri; göknar, karaçam, meşe, gürgen, kayın olup, yapraklı türlerden oluşan orman kuruluşları ağırlıktadır (Şekil 4.1.).

Cide Orman İşletme Müdürlüğünün milli park sınırları içerisinde kalan şeflikler; Kızılcasu, Cide, Şehdağ, Dağlı ve güren şeflikleridir. Kızılcasu Şefliğinin milli park sınırları içerisinde 553,5 ha'lık kısmı kalmaktadır. Bu alanın 525,5 ha'ı normal karışık koru, 28 ha'ı normal saf korudur. Göknar, gürgen, kayın, sarıçam ve karaçam bölge ormanlarını oluşturan türlerdir. Doğal Arberetum alanı bu bölgede yer almaktadır (Şekil 4.1.). Cide şefliğinin ise; 1 575 ha'lık kısmı milli park sınırları içinde kalmaktadır. Bu alanın 967 ha'lık kısmı normal karışık koru, 94 ha 'ı çok bozuk saf koru, 210,5 ha'ı normal saf koru, 303,5 ha'ı baltalıktır. Kayın, gürgen, kestane, meşe türleri bölge ormanlarını oluşturmaktadır. Bu bölge ormanlarında yoğun olarak kayacık da bulunmaktadır. Bölgede gürgen ağırlıklı meşceler oldukça geniş alan kaplamaktadır (Şekil 4.1.). Şehdağ şefliğinin 1 828 ha'lık kısmı milli park sınırları içinde kalmaktadır. Bu alanın 1 283 ha'ı normal karışık koru, 142 ha'ı çok bozuk karışık koru, 403 ha'ı normal saf korudur. Göknar, gürgen, kayın, kayacık, kocayemiş bölge ormanlarını oluşturmakta olup ibreli tür bulunmamaktadır (Şekil 4.1.). Cide Orman İşletme Müdürlüğüne bağlı milli park sınırları içinde kalan şefliklerden en büyük alanı kaplayan şeflik Dağlı şefliğidir. Dağlı Şefliğinin milli park sınırları içerisinde kalan alanı 2 722 ha'dır. Bu alanın 2 272,5 ha'ı normal karışık koru, 180 ha'ı çok bozuk karışık koru, 7,5 ha'ı çok bozuk saf koru, 261,5 ha'ı

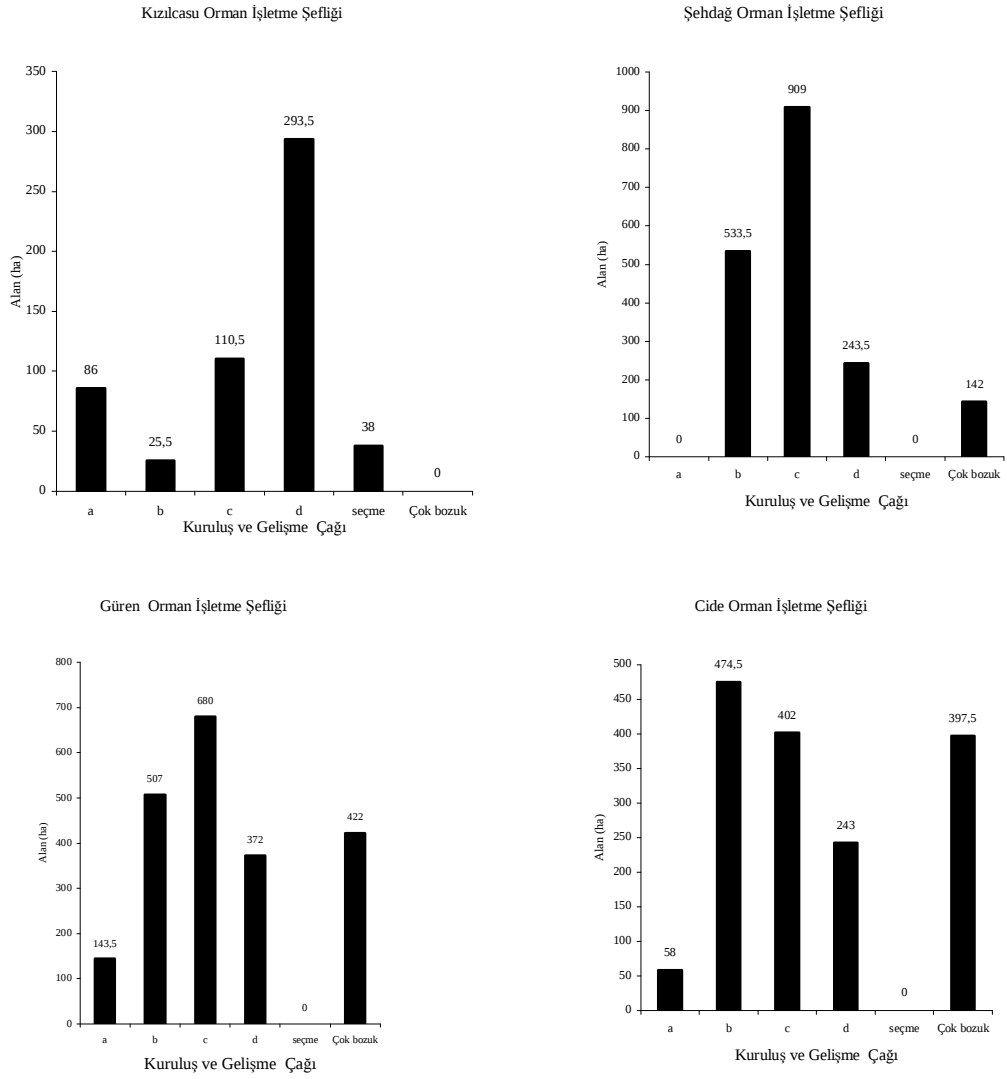
normal saf korudur. Kayın, gürgen, kayacık, göknar bölge ormanlarını oluşturmakta olup, ağırlıkta olan tür kayındır (Şekil 4.1.). Son olarak Güren şefliğinde de durum şöyledir; 2 124,5 ha'lık kısmı milli park sınırları içinde kalmakta ve bu alanın 1 365,5 ha'ı normal saf koru, 336,5 ha'ı normal karışık koru, 403 ha'ı çok bozuk karışık koru, 19,5 ha'ı çok bozuk saf korudur. Kayın, gürgen, kayacık, göknar bölge ormanlarını oluşturmakta olup, ağırlıkta olan tür kayındır (Şekil 4.1.).

4.2.2. Milli parktaki ormanların kuruluş ve gelişme çağları

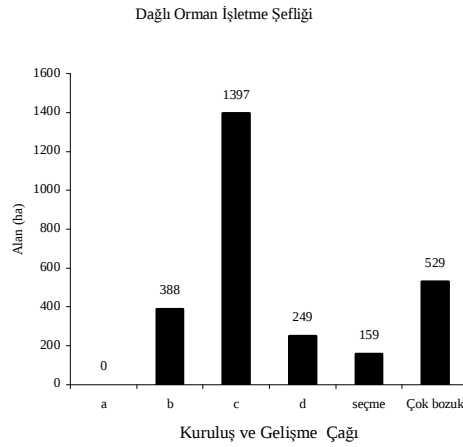
Orman alanları kuruluş ve gelişme çağı açısından a çağı (d1,3 çapı 0–7,9 cm), b çağı (d1,3 çapı 8–19,9 cm), c çağı (d1,3 çapı 20–35,9 cm), d çağı (d1,3 çapı > 36 cm), seçme kuruluşundaki ormanlar ve çok bozuk ormanlar (Kapalılığı %0–10 arasındaki ormanlar) olarak sınıflandırılmıştır (28). Buna göre milli park alanının Kastamonu bölümünde kalan ormanlar kuruluş ve gelişme çağları bakımından şeflik bazında değerlendirildiğinde;

Şekil 4.2. Pınarbaşı; Sorkun, Sarnıç, Kurtgirmez, Azdavay; Kirazdağı, Cide; Cide,Güren, Dağlı, Şehdağ, Kızılcasu Orman İşletme Şefliği ormanlarının kuruluşları ve gelişme çağları

Şekil 4.2. Pınarbaşı; Sorkun, Sarnıç, Kurtgirmez, Azdavay; Kirazdağı, Cide; Cide,Güren, Dağlı, Şehdağ, Kızılcaşu Orman İşletme Şefliği ormanlarının kuruluşları ve gelişme çağları (devamı)

Şekil 4.2. Pınarbaşı; Sorkun, Sarnıç, Kurtgirmez, Azdavay; Kirazdağı, Cide; Cide,Güren, Dağlı, Şehdağ, Kızılcasu Orman İşletme Şefliği ormanlarının kuruluşları ve gelişme çağları (devamı)

Pınarbaşı Orman İşletme Müdürlüğüne bağlı Sorkun şefliğinin milli park sınırlarında kalan kısımdaki ormanların 574 ha'ı b çağında, 76,5 ha'ı c çağında, 18 ha'ı d çağında olup, 1 808,5 ha seçme ormanı, 896,5 ha çok bozuk orman bulunmaktadır (Şekil 4.2.). Sarnıç Şefliğinin milli park sınırlarında kalan kısımdaki ormanların 1 778,5 ha'ı b çağında, 136,5 ha'ı c çağında, 405 ha'ı d çağında olup, 567,5 ha çok bozuk orman durumundadır (Şekil 4.2.). Yine aynı müdürlüğe bağlı Kurtgirmez Şefliğinin milli park sınırlarında kalan kısımdaki ormanların 34,5 ha'ı a çağında, 85,5 ha'ı c çağında, olup, 348 ha seçme ormanı, 1 175,5 ha da çok bozuk orman durumundadır (Şekil 4.2.).

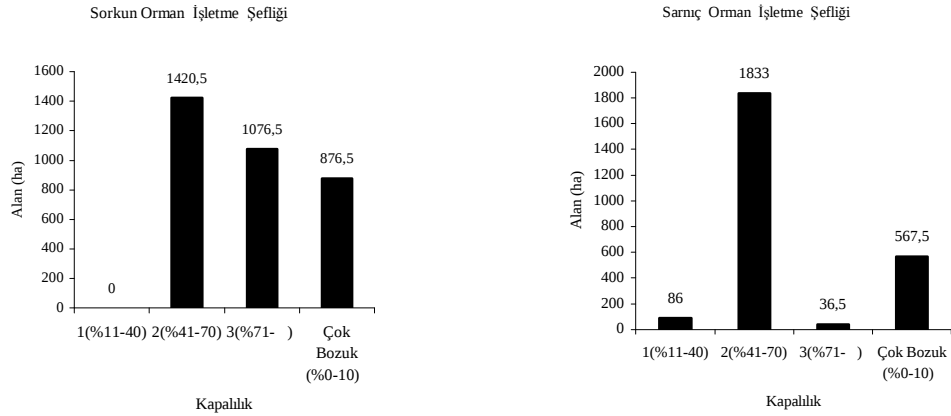
Azdavay Orman İşletme Müdürlüğünde milli park sınırlarında kalan Kirazdağ Şefliğinde ki ormanların kuruluş ve gelişme çağlarına bakıldığında 69,5 ha'ı seçme ormanı, 221 ha'ı çok bozuk orman niteliğindedir (Şekil 4.2.).

Cide Orman İşletme Müdürlüğünde ki şefliklerden milli park sınırında kalanların orman kuruluş ve gelişme çağlarına bakıldığında durum; Kızılcasu şefliğinin de 86 ha'ı a çağında, 25,5 ha'ı b çağında, 110,5 ha'ı c çağında, 293,5 ha'ı d çağında olup, 38 ha'sı da seçme ormanıdır (Şekil 4.2.). Cide şefliğinin de 58 ha'ı a çağında, 474,5

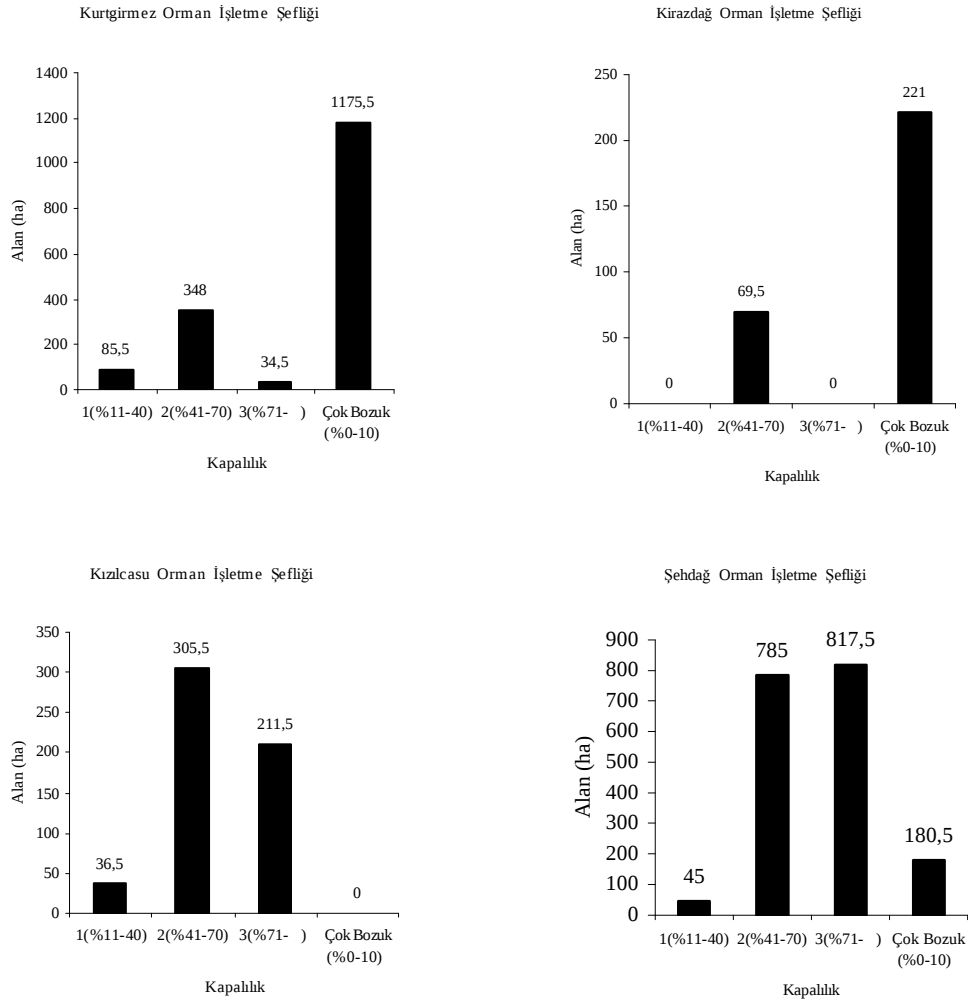
ha'ı b çağında, 402 ha'ı c çağında, 243 ha'ı d çağında olup, 397,5 ha'sı çok bozuk orman durumundadır (Şekil 4.2.). Şehdağ şefliğinin de, 533,5 ha'ı b çağında, 909 ha'ı c çağında, 243,5 ha'ı d çağında olup, 142 ha çok bozuk orman bulunmaktadır (Şekil 4.2.). Dağlı şefliğinin de, 388 ha'ı b çağında, 1 397 ha'ı c çağında, 249 ha'ı d çağında olup, 159 ha seçme ormanı, 529 ha çok bozuk orman bulunmaktadır (Şekil 4.2.). Güren şefliğinin de ise, 143,5 ha'ı a çağında, 507 ha'ı b çağında, 680 ha'ı c çağında, 372 ha'ı d çağında olup, 422 ha çok bozuk orman bulunmaktadır (Şekil 4.2.).

4.2.3. Milli park ormanlarının kapalılık durumu

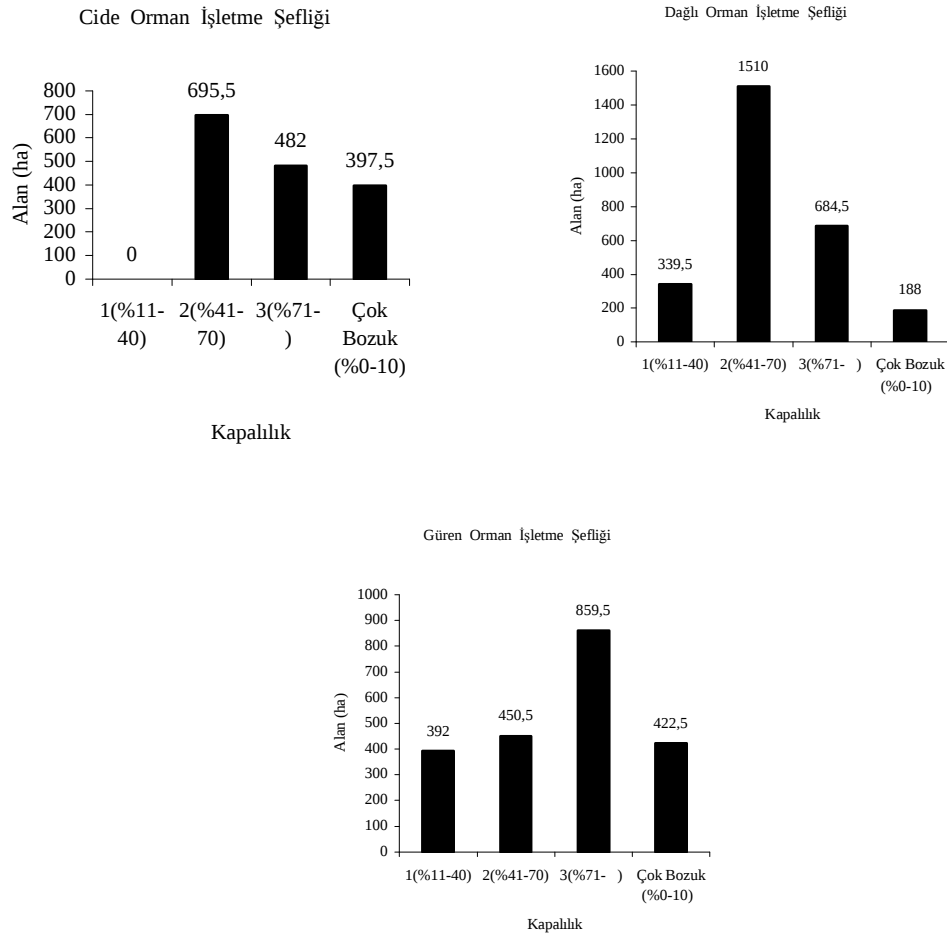
Kapalılık açısından 1 kapalı (%11-40), 2 kapalı (%41-70), 3 kapalı (>%71), çok bozuk ormanlar (Kapalılığı %0-10 arasındaki ormanlar) olarak sınıflandırılmıştır (28). Buna göre milli parkın Kastamonu bölümündeki ormanlar kapalılık yönünden incelendiğinde durum aşağıdaki gibidir;

Şekil 4.3. Pınarbaşı; Sorkun, Sarnıç, Kurtgirmez, Azdavay; Kirazdağı, Cide; Cide, Güren, Dağlı, Şehdağ, Kızılcasu Orman İşletme Şefliği ormanlarının kapalılığa göre dağılımı

Şekil 4.3. Pınarbaşı; Sorkun, Sarnıç, Kurtgirmez, Azdavay; Kirazdağı, Cide; Cide, Güren, Dağlı, Şehdağ, Kızılcasu Orman İşletme Şefliği ormanlarının kapalılığa göre dağılımı (devamı)

Şekil 4.3. Pınarbaşı; Sorkun, Sarnıç, Kurtgirmez, Azdavay; Kirazdağı, Cide; Cide, Güren, Dağlı, Şehdağ, Kızılcasu Orman İşletme Şefliği ormanlarının kapalılığa göre dağılımı (devamı)

Pınarbaşı Orman İşletme Müdürlüğündeki şefliklerden milli park içinde kalan bölümleri ormanların kapalılığa göre dağılımı Sorkun Şefliğinde, 1 420,5 ha'ı 2 kapalı, 1 076,5 ha'ı 3 kapalı olup 876,5 ha çok bozuk orman bulunmaktadır (Şekil 4.3.). Sarnıç Şefliğinin milli park sınırlarında kalan kısmındaki ormanların kapalılık yönünden durumu ise, 1420,5 ha'ı 2 kapalı, 1 076,5 ha'ı 3 kapalı olup 876,5 ha çok bozuk orman durumundadır (Şekil 4.3.). Kurtgirmez Şefliğinin de ki ormanların durum, 85,5 ha'ı 1 kapalı, 348 ha'ı 2 kapalı, 34,5 ha'ı 3 kapalı olup, 1175,5 ha çok bozuk orman durumundadır (Şekil 4.3.).

Azdavay Orman İşletme Müdürlüğündeki şefliklerden milli park içinde kalan bölümlerindeki ormanların kapalılığa göre dağılımına bakıldığında Kirazdağ şefliğinin milli park sınırlarında kaldığı görülmekte ve bu alanın, 69,5 ha'ı 2 kapalı, 221 ha çok bozuk orman durumundadır (Şekil 4.3.).

Cide Orman İşletme Müdürlüğündeki şefliklerden, Kızılcasu, Şehdağ, Cide, Dağlı Şefliklerinin yukarıda belirtildiği kadar bölümü milli park içerisinde kalmakta ve milli park içinde kalan bölümlerindeki ormanların kapalılığa göre dağılımına bakıldığında, Kızılcasu Şefliğinin 36,5 ha'ı 1 kapalı, 305,5 ha'ı 2 kapalı, 211,5 ha'ı da 3 kapalıdır (Şekil 4.3.). Cide şefliğinin 695,5 ha'ı 2 kapalı, 482 ha'ı 3 kapalı olup, 397,5 ha çok bozuk orman bulunmaktadır (Şekil 4.3.). Şehdağ Şefliğinin 45 ha'ı 1 kapalı, 785 ha'ı 2 kapalı, 817,5 ha'ı 3 kapalı olup, 180,5 ha çok bozuk orman bulunmaktadır (Şekil 4.3.). Dağlı şefliğin deki ormanlar ise 339,5 ha'ı 1 kapalı, 1510 ha'ı 2 kapalı, 684,5 ha'ı 3 kapalı olup, 188 ha çok bozuk orman durumunda olup (Şekil 4.3.). Güren Şefliğinin 392 ha'ı 1 kapalı, 450,5 ha'ı 2 kapalı, 859,5 ha'ı 3 kapalı olup, 422,5 ha çok bozuk orman bulunmaktadır (Şekil 4.3.).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Milli parkın Kastamonu ili sınırları içerisinde kalan kısmı; Cide (Cide, Güren, Şehdağ, Kızılcasu, Dağlı Bölgeleri), Azdavay (Kirazdağı) ve Pınarbaşı (Sarnıç, Sorkun, Kurtgirmez) Orman işletmelerinin sınırları dâhilinde kalmaktadır. Amenajman planı verilerine göre milli parkın Kastamonu bölümünün 10 043 ha'ı Cide, 6 994,5 ha'ı Pınarbaşı, 290,5 ha'ı Azdavay Orman işletmelerinde olmak üzere toplam alanı 17 328 ha'dır.

Milli Park alanı Karadeniz kıyı iklimi bölgesinden başlayıp, oldukça iç kesimlere kadar (geçiş zonu) uzanmaktadır. Alanın jeolojik yapılarca oluşturulan parçalı yapısı ve özellikle de kanyonların derin yapılarıyla deniz etkisini milli park alanının iç kesimlerine kadar getirmesi nedeniyle, iklim ve buna bağlı olarak toprak koşulları bakımından çok farklı ekolojik yetişme ortamları oluşmuştur. Bu yetişme ortamı farklılığı milli park alanında çok farklı türlerden oluşan ve değişik formlarda orman yapılarının oluşumunu sağlamış durumdadır. Özellikle kanyonların oluşturduğu sarp arazi yapılarında biyolojik çeşitlilik yönünden kıymetli orman kuruluşları bulunmaktadır. Orman kuruluşları, çoğunlukla çok sayıda asli ve tali türün bir araya gelerek oluşturduğu karışık orman formundadır. Bunun nedeni bölgedeki çevreyle ilgili koşulların birden fazla türün aynı alan üzerinde yayılmasına uygun olması, başka bir anlamda koşulların herhangi bir türün klimaks olmasına izin vermemesi şeklinde açıklanabilir. Ancak araştırma alanındaki ormanlar alan milli park ilan edilinceye kadar geçen süreçte orman işletmeciliği amacıyla müdahale görmüştür. Bu müdahalelerin bölgedeki kıymetli, orman kuruluşları üzerindeki menfi etkilerini bazı alanlarda görmek mümkündür. Milli parklarda yapılacak silvikültürel müdahaleler konusu gerek dünyada gerek ülkemizde yeterince araştırılmamış ve oldukça bakir olan bir konudur. Bu nedenle milli parklarda uygulanacak silvikültürel yöntem ve prensiplerin saptanması için bilimsel araştırmalara başlanmasına gerek bulunmaktadır.

Küre Dağları Milli Parkı Kastamonu bölümü, genel olarak tür çeşitliliği yönünden zengin bir orman kuruluşu sergilemektedir. Bölge yapraklı türlerin ağırlıkta olduğu karışık ormanlar bakımından zengindir. Kayın, gürgen, meşe türleri yapraklı ormanların asli türleri olmakla beraber; kayacık, kocayemiş, dişbudak, akçaağaç, ıhlamur, üvez, karaağaç, kızılğış gibi türler yapraklı ormanlarda karışım girmektedir. İbrelî ormanlar; göknar, karaçam ve sarıçamdan oluşmaktadır. Bu asli türlerin oluşturduğu ormanlara farklı yapraklı türler katılabilmektedir. Ayrıca, bu ormanların yapısında kalın çaplı porsuk fertlerine de rastlanmaktadır. Milli parkın Karadeniz'e kıyı kesimlerinde kızılçam da bulunmaktadır. Orman formu yönünden bölgede koru ormanları baltalık ormanlarına göre çoğunluktadır. Kapalılık bakımından 2 kapalı ormanların hâkimiyetinde verimli ormanların ağırlıklı olduğu ifade edilebilir. Gelişme çağları bakımından ise b ve c çağları ağırlıklı olmak üzere bütün gelişme çağlarındaki meşcerelere rastlanmaktadır.

Millî parkın Kastamonu bölümünde ormanlar formları bakımından en fazla alanı normal karışık koru ormanlar 9 144,5 ha alan kaplamaktadır. Bunun ardından normal saf koru ormanlar 3 163,5 ha alan kaplamakta, baltalık ormanlar ise 2 826,5 ha alan kaplamaktadır.

Kuruluş ve gelişme çağları bakımından karşılaştırıldığında çok bozuk ormanlar 4 351 ha alan b çağında 4 281 ha, c çağında 3 804 ha, seçme kuruluş 2 423 ha, d çağında 1 806 ha, ve a çağında 322 ha alan kaplamaktadır. Buna göre en büyük alanı çok bozuk ormanlar en küçük alanı ise a çağındaki ormanlar oluşturmaktadır.

Millî park ormanlarının kapalılık yönünden değerlendirildiğinde 2 kapalı (%41-70) alan 7 417,5 ha, 3 kapalı (>%71) alan 4 202,5 ha, çok bozuk ormanlar (Kapalılığı %0-10 arasındaki ormanlar) da 4 029 ha, 1 kapalı (%11-40) ormanlarda 984,5 ha alan kaplamaktadır. Buna göre en fazla alanı 2 kapalı ormanlar, en azalını ise 1 kapalı ormanlar kaplamaktadır. Buna göre araştırma alanında yoğun olarak b çağında 2 kapalılıkta normal karışık koru ormanları yaygındır.

Milli parkın Kastamonu sınırlarında kalan kesiminde az müdahale görmüş orman alanları oldukça sınırlıdır. Çünkü milli park alanında milli park ilanına kadar orman işletmeciliği faaliyetleri yapılmıştır. Ancak yinede kanyonlara (Valla ve Aydos kanyonları) yakın kesimlerde, bu kanyonlar nedeniyle insan etkisinin çok sınırlı olduğu alanlarda, az müdahale görmüş orman alanları bulunmaktadır. Kıymetli orman kuruluşlarının ve tür zenginliğinin korunması amacıyla milli park alanında özel koruma stratejisinin uygulanmasına gerek bulunmaktadır.

Diğer yandan yörede ahşap el sanatları gelişmiş olduğundan, özellikle kaşık ve mutfak gereçleri yapımına uygun tür olan; Şimşir, Kayın, Gürgen, Kayacık, Akçaağaç menfi seleksiyona uğrayarak alandan iyi fertler alınmaktadır.

Milli parkın ilanı ile gelir kaynakları iyice düşen yöre insanının, uzun yıllar geçim kaynaklarından bir olan ahşap kaşık oymacılığı milli park ilanı ile daha da artmıştır. Milli parkın içerisinde illegal yollarla temin edilen kaşık yapımında kullanılan ağaç türleri üzerinde baskı oluşturmuş durumdadır. Bu durumu önleyebilmek için alternatif gelir kaynakları ve el sanatlarını legal hale getirebilmek ormanları korumak adına yöntemler geliştirilmelidir.

Milli parklarda yapılacak silvikültürel müdahaleler konusu gerek dünyada gerek ülkemizde yeterince araştırılmamış ve oldukça bakir olan bir konudur. Bu nedenle milli parklarda uygulanacak silvikültürel yöntem ve prensiplerin saptanması için bilimsel araştırmalara başlanmasına gerek bulunmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Eraslan, İ., Şad, H.C. “Orman Amenajmanı” **İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları**, No:3742/123, İstanbul 5-10 (1993)
2. Durusoy, İ., “Sertifikalandırma ve Türkiye Ormancılığında Gerekliliği, Olabilirliği, Uygulanması Sürecinde Karşılaşılması Muhtemel Darboğazların ve Fırsatların İrdelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, **Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Trabzon, 7-9 (2002).
3. Özalp, G., “Çitdere (Yenice-Zonguldak) Bölgesindeki Orman Toplulukları ve Silvikültürel Değerlendirilmesi”, **İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, İstanbul, 45-60 (1989)
4. Anonim, “Global Forest Resource Assesment 2000 ISSN 0258-6150”, **FAO Forestry Paper** Italy, 140 (2001).
5. Sağlık, R., “Soğuksu Milli Parkı’nın Korunması Geliştirilmesi ve Uygulamaları, **Milli Parklar ve Av- Yaban Hayatı Semineri**, İzmir, (1993)
6. Anonim, “Guidelines For Protected Areas Management Categories”, **IUCN, Cambridge, UK and Gland**, Switzerland, 261 (1994).
7. Çolak, A.H., “Ormanda Doğa Koruma“ **Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü**, Ankara, 102-104 (2001).
8. Anonim, “Küre Dağları Milli Parkı Tasarı Gelişme Planı”, **Orman Bakanlığı, Milli Parklar ve Av Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü Yayınları UNDP/FAO** Ankara, 1-6 (1999)
9. Öztürk, S., “Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı’nın Kaynak Değerleri ve Yönetim Açısından İrdelenmesi” Yüksek Lisans Tezi, **Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Bartın, 25-36 (2003)
10. Anonim, “Doğal Denge İçin Bırakılacak Ağaçlar“, **Orman Genel Müdürlüğü, Silvikültür Dairesi Başkanlığı**, Tamim No 6389, Ankara (2005).
11. Anonim, “Okyanus Ansiklopedisi”, **Cem Yayınevi**, İstanbul, 231 (1982)
12. Gülez, S., “Doğa Koruma ve Milli Parklar Ders Kitabı”, **Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Bartın Orman Fakültesi Yayınları**, Bartın, 25-36 (2000)
13. Akesen, A., “Milli Park ve Eşdeğer Korunan Alanların Sürdürülebilir Yönetimi,Politika ve İlkeleri”, **Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü Yayınları**, Ankara, 31- 32 (2002)

14. Kuvan, K., “Dünya’da ve Türkiye’de Ulusal Park ve Peyzaj Koruma Alanları-Doğa Parklarıyla İlgili bir Değerlendirme”, **Orman ve Av Dergisi**, Ankara, ISSN 1303-040X: 32-39 (2004)
15. Hepcan, Ş., “Milli Parklar“, **Orman ve Av Dergisi**, Ankara, 78: 30-31, (2001).
16. Anonim, “Orman Genel Müdürlüğü 2003-2004 Haber Bülteni”, **Orman Genel Müdürlüğü, Eğitim Dairesi Başkanlığı**, Ankara, 2-4 (2004).
17. İnternet: Geocities Online. <http://www.geocities.com/hakanesme/park.htm> (2005)
18. Özdönmez, M., İstanbullu, T., Akkesen, A., Ekizoğlu, A., “Ormancılık Politikası” **İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları**, No:3968/435, İstanbul, 30-34 (1996).
19. İnternet: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü. <http://www.milliparklar.gov.tr/> (2005).
20. Vurdu, H., Güney, K., Ünal, S., Ayan, S., Sıvacıoğlu, A., Gürel, N., Küçük, Ö., Akyıldız, M.H., Ulsan, M.D., Öztürk, S., Türkyılmaz, E., “Küre Dağı Milli Parkının Floristik Zenginliği ve Yaban Hayatının Belirlenmesi Projesi” TÜBİTAK Projesi sonuç raporu, **G.Ü. Kastamonu Orman Fakültesi**, Kastamonu, 1-10, 15-35, 46-56, 78-95 (2004).
21. İnternet: T. C. Kültür Bakanlığı. http://www.kultur.gov.tr/portal/turkiye_tr.asp?belgeno=45685 (2005)
22. Çalap, B., İnan, M., “Kastamonu –Kızılcaasu Bölgesi Florası, Bitirme Tezi, **KTÜ Orman Fakültesi**, Trabzon, 124-129 (1981)
23. Ketenoğlu, O., Aydoğlu , M., Turan, L., Kaynak, S., “Küre Dağları Milli Parkı’nın Biyolojik Zenginlikleri” **Biyolojik Çeşitlilik ve Çevre Koruma Rehberi** , Ankara, 10-25 (2001)
24. Mayer, H., Aksoy, H., “Türkiye Ormanları”, **Orman Bakanlığı Batı Karadeniz Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü**, Bolu, 30-35, 42-44 (1998)
25. Erol, O., “Batı Küre Dağları ile Ilgarini Dolayının Jeomorfolojisi ve iklim Koşulları”, **Orman ve Av Dergisi**, Ankara, 77 (4): 10-13 (1998)
26. Anonim, “2002 “Yılı İklim Verileri” **Kastamonu Meteoroloji İstasyonu, Meteoroloji İl Müdürlüğü**, Kastamonu, (2002)
27. Anşin, R., Özkan, Z.C., “Tohumlu Bitkiler Odunsu Taksonlar”, **Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları**, Trabzon, 101-120 (1997)

28. Eraslan, İ., Sad, C.H., “Orman Amenajmanı Ders Kitabı”, ***İstanbul Üniversitesi Yayınları***, İstanbul, 5-10 (1993)

ÖZGEÇMİŞ

1975 yılında Karabük’de doğan S.Özcan ÖZDEMİR; ilk, orta ve Lise eğitimini Kastamonu’da tamamlamıştır. Lise mezuniyetinden sonra 1995 yılında Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümünü kazanmış ve buradan “Orman Mühendisi” unvanını alarak 1999 yılında mezun olmuştur. 2002 yılında Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başlamıştır.